ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA
V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2010 **Kamila MURARIKOVÁ**

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Diplomová práce

LIDSKÝ KAPITÁL A PROBLEMATIKA FINANCOVÁNÍ VZDĚLÁNÍ

Kamila Murariková

© 2010 ČZU v Praze

Česká zemědělská univerzita v Praze | Fakulta provozně ekonomická

Katedra ekonomických teorií | Akademický rok 2006/2007

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Kamila Pazderková

obor Veřejná správa a regionální rozvoj - k.s. Hradec

Vedoucí katedry Vám ve smyslu Studijního a zkušebního řádu ČZU v Praze čl. 17 odst. 2 určuje tuto diplomovou práci.

Název tématu: **Lidský kapitál a problematika financování vzdělání**

Struktura diplomové práce:

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika
3. Lidský kapitál a vzdělání
4. Způsob řízení a financování VŠ
5. Efektivnost vzdělávání a vzdělávací soustavy
6. Hodnocení kvality vzdělávání ve vysokém školství
7. Teorie signálů a její vliv na ukazatele kvality ekonomického vzdělávání
8. Analýza financování výuky na pedagogických fakultách v ČR
9. Závěr
10. Seznam literatury
11. Přílohy

Rozsah původní zprávy: 50 - 60 stran

Seznam odborné literatury:

ARMSTRONG, M. Personální management. Praha: GRADA, 1999.

HOLMAN, R. Ekonomie. Praha: C.H. Beck, 2001.

KAMENÍČEK, J. Lidský kapitál. Praha: Karolinum, 2003.

Kvalita vzdělávání - odpověď na výzvy budoucnosti. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1998.

SVOBODA, L. Kolik nás stojí bezplatné vzdělání. Praha: UIV, 1999.

Školství na křižovatce: Zpráva ministra školství pro Parlament ČR. Praha: ÚTV, 1999.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Alexandr Soukup, CSc.**

Termín odevzdání diplomové práce: duben 2008

L.S.

Vedoucí katedry

Děkan

V Praze dne: 18.12.2006

Evidováno děkanátem PEF pod č.j.: KET-232-06D

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci **"Lidský kapitál a problematika financování vzdělání"** jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 8. dubna 2010 **Kamila Murariková**

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní Ladislavě Laušmanové, paní Marcele Štruncové a paní Pavle Matouškové za podporu, kterou mi daly, a mé rodině za pomoc, které se mi dostalo během mého studia a psaní diplomové práce. Zároveň bych na tomto místě ráda uctila památku paní Jaroslavy Žibřidové. Jsem vám všem vděčná.

Děkuji rovněž vedoucímu své diplomové práce, **doc. Ing. Alexandrovi Soukupovi, CSc.**, za odborné vedení a konzultace, které mi při psaní práce poskytl a za čas, který mi věnoval.

Lidský kapitál a problematika financování vzdělání
Human capital and problems of education financing

Souhrn:

V úvodní části diplomové práce jsou zachyceny podmínky, na základě kterých vznikla potřeba rozvoje lidských zdrojů, postavení vzdělání jako smíšeného veřejného statku a teoretická východiska pro pojem lidský kapitál. V souladu s platnou legislativou jsou vyjmenovány právní formy a typy vysokých škol, popsán způsob jejich řízení a financování a rozepsány jednotlivé ukazatele pro přidělování finančních prostředků ze státního rozpočtu. Dále jsou pojmenovány subjekty terciárního vzdělávání a načrtnuty perspektivy dalšího vývoje.

V hlavní části práce se zabývám popisem vzdělávací soustavy ČR, různými pojetími efektivnosti vzdělávání, včetně speciálních metod měření této problematiky. Na to navazuje téma zajištění a hodnocení kvality vzdělávání – v našem prostředí akreditace studijních programů a další povinnosti vysokých škol. Následují různé pohledy na hodnocení kvality vzdělávání, její měřitelnost a definice absolventa s kvalitním vzděláním. Tuto část uzavírá pojednání o teorii signálů, která řeší fungování informací na trhu práce.

Závěrečná část obsahuje analýzu financování výuky na pedagogických fakultách v ČR.

Summary:

The thesis introduction describes the conditions substantial for raising a need of human capital development, understanding the education as compound public good, and theoretical basis for the term of human capital. According to the actual legislation, I list the legal forms and types of universities, describe their management and financing, and specify indicators for granting financial resources from the state budget. Further, I name the objects of tertiary education and perspectives of further development.

The main part focuses on educational system in CR, various meanings of educational efficiency, incl. the methods of measuring. The theme of ensuring and evaluation of educational quality follows - in our environment of study programmes accreditation and other university duties. Further there are different views of evaluating the educational quality, its measurability, and a definition of a graduate with quality education. This part concludes with the screening theory dealing with labour market.

Final part contains analysis of finanicing of education at colleges of education in CR.

Klíčová slova: lidský kapitál, vzdělání, vzdělávání, terciární, řízení, financování, efektivita, ukazatele kvality, vysoké školství, teorie signálů.

Keywords: human capital, erudition, education, tertiary, management, financing, efficiency, quality indicators, higher education, screening theory.

Obsah

1. ÚVOD 12

2. CÍL PRÁCE A METODIKA 14

3. LIDSKÝ KAPITÁL A VZDĚLÁNÍ 15

3.1 VZDĚLÁNÍ 16

3.1.1 VEŘEJNÝ SEKTOR 17

3.1.2 POROVNÁNÍ SOUKROMÝCH A VEŘEJNÝCH STATKŮ 17

3.1.3 VZDĚLÁNÍ JAKO SMÍŠENÝ VEŘEJNÝ STATEK 18

3.1.4 VZDĚLÁNÍ JAKO KLADNÁ EXTERNALITA 18

3.1.5 PATERNALISTICKÝ PŘÍSTUP STÁTU 19

3.2 LIDSKÝ KAPITÁL 19

3.2.1 LIDSKÝ KAPITÁL JAKO SPECIFICKÝ VÝROBNÍ FAKTOR 19

3.2.2 EKONOMICKÉ POJETÍ LIDSKÉHO KAPITÁLU 20

3.2.3 KVANTITATIVNÍ POHLED NA LIDSKÝ KAPITÁL 20

3.2.4 SOUČASNÝ (KVALITATIVNÍ) POHLED NA LIDSKÝ KAPITÁL 20

4. ZPŮSOB ŘÍZENÍ A FINANCOVÁNÍ VŠ 22

4.1 ŘÍZENÍ VYSOKÝCH ŠKOL 23

4.1.1 VEŘEJNÁ VYSOKÁ ŠKOLA 23

4.1.2 SOUKROMÁ VYSOKÁ ŠKOLA 25

4.1.3 STÁTNÍ VYSOKÁ ŠKOLA 26

4.2 ZPŮSOB FINANCOVÁNÍ VYSOKÝCH ŠKOL ZE ZÁKONA 26

4.2.1 FINANCOVÁNÍ VEŘEJNÉ VYSOKÉ ŠKOLY 30

4.2.2 FINANCOVÁNÍ SOUKROMÉ VYSOKÉ ŠKOLY 31

4.2.3 FINANCOVÁNÍ STÁTNÍ VYSOKÉ ŠKOLY 31

4.2.4 SUBJEKTY SOUČASNÉHO SYSTÉMU FINANCOVÁNÍ 31

4.3 PERSPEKTIVA FINANCOVÁNÍ TERCIÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ 32

4.3.1 ZAVEDENÍ ŠKOLNÉHO 33

4.3.2 STRUKTURÁLNÍ FONDY EU 33

4.4 TEORIE PRODUKTIVNÍ SPOTŘEBY 34

5. EFEKTIVNOST VZDĚLÁVÁNÍ A VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVY 36

5.1 VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY 36
5.2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRO EFEKTIVNOST VZDĚLÁVÁNÍ 38
5.2.1 EKONOMICKÁ EFEKTIVNOST VZDĚLÁVÁNÍ 38
5.2.2 FINANČNÍ EFEKTIVNOST VZDĚLÁVÁNÍ 40
5.2.3 PEDAGOGICKÁ EFEKTIVNOST VZDĚLÁVÁNÍ 40
5.2.4 SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ EFEKTY VZDĚLÁVÁNÍ 40
5.3 METODY MĚŘENÍ EFEKTIVNOSTI 40
5.3.1 CMA – ANALÝZA MINIMALIZACE NÁKLADŮ 41
5.3.2 CBA – ANALÝZA NÁKLADŮ A VÝNOSŮ (RESP. NÁKLADŮ A UŽITKU) 41
5.3.3 METODA VÝNOSNOSTI INVESTIC 42
5.3.4 CEA – ANALÝZA EFEKTIVNOSTI NÁKLADŮ 43
5.3.5 CUA – ANALÝZA UŽITEČNOSTI NÁKLADŮ 43

6. HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ VE VYSOKÉM ŠKOLSTVÍ 44

6.1 SOUČASNÝ SYSTÉM ZAJIŠTĚNÍ KVALITY VZDĚLÁNÍ 44
6.1.1 AKREDITACE 45
6.1.2 AKREDITAČNÍ KOMISE 45
6.1.3 POVINNOSTI VEŘEJNÝCH A SOUKROMÝCH VYSOKÝCH ŠKOL 46
6.2 NÁVRH VLASTNÍ DEFINICE ABSOLVENTA S KVALITNÍM VZDĚLÁNÍM 47
6.2.1 ZÁKLADNÍ SCHOPNOSTI A DOVEDNOSTI 47
6.2.2 ODBORNOST 47
6.2.3 MĚKKÉ DOVEDNOSTI (SOFT SKILLS) 47
6.2.4 CIZÍ JAZYKY 48
6.3 RŮZNÉ POHLEDY NA HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ 48
6.4 MĚŘITELNOST KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ 49
6.4.1 MĚŘITELNÉ PARAMETRY KVALITY 49
6.4.2 OBTÍŽNĚ MĚŘITELNÉ NEBO INTERPRETOVATELNÉ PARAMETRY KVALITY 50
6.4.3 NEMĚŘITELNÉ PARAMETRY KVALITY 50

7. TEORIE SIGNÁLŮ A JEJÍ VLIV NA UKAZATELE KVALITY EKONOMICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ 51

7.1 TEORIE SIGNÁLŮ 51
7.2 VLIV TEORIE SIGNÁLŮ NA UKAZATELE KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ 54

8. ANALÝZA FINANCOVÁNÍ VÝUKY NA PEDAGOGICKÝCH FAKULTÁCH V ČR.55

8.1 UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE – PEDAGOGICKÁ FAKULTA (PEDF UK)....57
8.2 JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH – PEDAGOGICKÁ FAKULTA (PF JU) 59
8.3 UNIVERZITA J.E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM – PEDAGOGICKÁ FAKULTA (PF UJEP).61
8.4 MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ – PEDAGOGICKÁ FAKULTA (PEDF MU) 63
8.5 UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI – PEDAGOGICKÁ FAKULTA (PDF UP)....65
8.6 OSTRAVSKÁ UNIVERZITA V OSTRAVĚ – FAKULTA PEDAGOGICKÁ (FPD OU)....67
8.7 UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ – PEDAGOGICKÁ FAKULTA (PDF UHK) 69
8.8 ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI – FAKULTA PEDAGOGICKÁ (FPE ZČU) 71
8.9 TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI – FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ (FP TUL) 73
8.10 SOUHRN ZA VŠECHNY PEDAGOGICKÉ FAKULTY....75
8.10.1 UKAZATEL A....75
8.10.2 UKAZATEL B1 77
8.10.3 UKAZATEL B2 77

9. ZÁVĚR....80

10. SEZNAM LITERATURY 82

11. PŘÍLOHY 88

PŘÍLOHA Č. 1 – SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK 88
PŘÍLOHA Č. 2 – VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVA ČR 89
PŘÍLOHA Č. 3 – VÝVOJ VÝDAJŮ, POČTU STUDENTŮ A VÝDAJŮ NA STUDENTA V OBDOBÍ 1995 A 2004 90
PŘÍLOHA Č. 4 – SWOT ANALÝZA ČESKÉHO TERCIÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ (BKTV) 91

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1 - VÝVOJOVÉ FÁZE EKONOMICKÝCH SYSTÉMŮ PODLE MICHAELA PORTERA.....16
OBRÁZEK 2 – ZPŮSOBY VZDĚLÁVÁNÍ.....36
OBRÁZEK 3 - VZTAH MEZI EFEKTIVNOSTÍ A ROVNOSTÍ (STIGLITZ, 1997).....39
OBRÁZEK 4 – TEORIE SIGNÁLŮ. ZPĚTNÁ VAZBA MEZI ZAMĚSTNAVATELI A ZAMĚSTNANCI.....53
OBRÁZEK 5 – PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE A PODLE DRUHŮ STUDIA (MŠMT).....75
OBRÁZEK 6 – GRAFICKÉ VYJÁDŘENÍ VÝŠE PŘÍSPĚVKU DLE UKAZATELE A (MŠMT).....77
OBRÁZEK 7- PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE B2 PODLE DRUHŮ STUDIA (MŠMT).....78
OBRÁZEK 8 - GRAFICKÉ VYJÁDŘENÍ VÝŠE PŘÍSPĚVKU DLE UKAZATELE B2(MŠMT).....79
OBRÁZEK 9 - VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVA ČR.....89
OBRÁZEK 10 - ZMĚNY VE VÝDAJÍCH NA VZDĚLÁVÁNÍ, POČTU STUDENTŮ A VÝDAJÍCH NA JEDNOHO STUDENTA V OBDOBÍ 1995 A 2004.....90

Seznam tabulek

TABULKA 1 - PŘÍKLADY SOUKROMÝCH A VEŘEJNÝCH UŽITKŮ ZE VZDĚLÁNÍ.....18
TABULKA 2 - CENY STUDIJNÍCH PROGRAMŮ, MŠMT.....27
TABULKA 3 – PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE A, PEDAGOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE (MŠMT).....57
TABULKA 4 – PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE B2, PEDAGOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE (MŠMT).....58
TABULKA 5 - PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE A, PEDAGOGICKÁ FAKULTA JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH (MŠMT).....59
TABULKA 6 - PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE B2, PEDAGOGICKÁ FAKULTA JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH (MŠMT).....60
TABULKA 7 - PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE A, PEDAGOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM (MŠMT).....61
TABULKA 8 - PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE B2, PEDAGOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM (MŠMT).....62
TABULKA 9 - PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE A, PEDAGOGICKÁ FAKULTA MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ (MŠMT).....63
TABULKA 10 - PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE B2, PEDAGOGICKÁ FAKULTA MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ (MŠMT).....64
TABULKA 11 - PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE A, PEDAGOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI (MŠMT).....65
TABULKA 12 - PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE B2, PEDAGOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI (MŠMT).....66

TABULKA 13 – PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE A, FAKULTA PEDAGOGICKÁ OSTRAVSKÁ UNIVERZITA (MŠMT) 67
TABULKA 14 - PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE B2, FAKULTA PEDAGOGICKÁ OSTRAVSKÁ UNIVERZITA (MŠMT) 68
TABULKA 15 - PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE A, PEDAGOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ (MŠMT) 69
TABULKA 16 - PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE B2, PEDAGOGICKÁ FAKULTA UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ (MŠMT) 70
TABULKA 17 - PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE A, FAKULTA PEDAGOGICKÁ ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI (MŠMT) 71
TABULKA 18 - PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE B2, FAKULTA PEDAGOGICKÁ ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI (MŠMT) 72
TABULKA 19 - PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE A, FAKULTA PEDAGOGICKÁ TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI (MŠMT) 73
TABULKA 20 - PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE B2, FAKULTA PEDAGOGICKÁ TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI (MŠMT) 74
TABULKA 21 – PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE A (MŠMT) 76
TABULKA 22- PŘÍSPĚVEK DLE UKAZATELE B2(MŠMT) 79

1. Úvod

Téma vzdělání, lidského kapitálu, vzdělávání, změn ve vysokém školství a jeho financování je v naší republice znovu aktuální od politických změn, které proběhly po roce 1989. Nový rozměr a možnosti přináší spolupráce států v rámci Evropské unie. Vytváří se tak podmínky a prostor pro Evropské vzdělávání, které bude mít jednotnou strukturu na jedné straně a regionální specifika na straně druhé.

Diskuse o „školství“, „školném“, „EU“ apod. probíhá jednak mezi studenty, pedagogy a vědeckými pracovníky na akademické půdě. Dále v politických seskupeních, zákonodárných sborech a mezi představiteli měst nebo větších samosprávných celků. V neposlední řadě jsou to témata veřejná, probírané širokou veřejností. Všichni se shodují na nutnosti reformy – k té již byly podniknuty určité dílčí kroky, ale její praktická a ucelená podoba je stále předmětem složitého vyjednávání jednotlivých zájmových skupin.

V problematice lidského kapitálu a financování vzdělání se střetávají otázky ekonomické povahy, sociologické vazby, pedagogické a psychologické aspekty, krátkodobé i dlouhodobé cíle a efekty a v neposlední řadě také politické zájmy. Diskuse tak získává zajímavé rozměry, ve kterých se o svou důležitost hlásí mnoho zdánlivě neslučitelných prvků. Mohu sledovat, jak vedle sebe stojí například prohlubující se deficit státního rozpočtu, náklady na studium versus životní úroveň obyvatelstva, osobní zodpovědnost jednotlivce – občana proti odpovědnosti společnosti, právní a etický aspekt pojmu „bezplatné vzdělání“ a mnoho dalších. Je zřejmé, že komplexní řešení všech otázek, které s lidským kapitálem a financováním vzdělání souvisejí, o mnoho přesahuje rozsah této práce.

Veřejnost, podniky, různé ekonomické školy a politické směry zaujímají k tématu financování vzdělání rozdílné nebo dokonce diametrálně odlišné postoje. Tyto postoje ovlivňuje mnoho různých faktorů. Na straně veřejnosti se liší zejména v závislosti na věku, získaných zkušenostech, nejvyšším dosaženém vzdělání nebo sociálním postavení člověka. Pro konkrétního člověka jsou také důležité požadavky, které klade na člověka jeho povolání nebo konkrétní zaměstnavatel. Např. dvacetiletý student denního studia nahlíží na

financování studia jinak než jeho zaměstnaný kolega studující kombinovanou formu. Ve společnosti je také možné pozorovat historicky zakořeněný pohled starší generace.

Myšlenka Evropy jako nového jednoho[1] prostoru se dynamicky stává realitou. Proces otevírání se Evropy společnému trhu, měně, trhu práce, právu, normám atd., zahrnuje i vzdělání. Uvědomuji si, že tam, kde je více modelů vzdělávání, jiné historické pozadí, jsou také rozdíly. Analýza statistických výstupů jednotlivých zemí přináší nové poznatky, které mohou být nejen inspirativní, ale také zarážející. Probíhající harmonizace hledá způsob, jak vytvořit nový systém vzdělávací soustavy.

[1] Záměrně se vyhýbám slovu jednotný prostor, ke kterému celá věta svádí. Jeden prostor pro mne představuje spojenou spolupracující Evropu při zachování svobodné volby jednotlivce i národa, úctu k tradici regionů a individuální zodpovědnost. Jednotný prostor potom uniformitu, zodpovědnost vyšších celků, striktně daná pravidla a postupné smazávání rozdílů.

2. Cíl práce a metodika

V předkládané diplomové práci je rozebírána problematika lidského kapitálu, kvality a efektivity vzdělávání a řízení a financování vysokého školství.

Cílem práce jsou:

- teoretická východiska tématu včetně základních historických, ekonomických a společenských souvislostí; zejména vymezení pojmů lidský kapitál, vzdělání, vzdělávací soustava, efektivnost, kvalita,
- popis současného systému řízení, financování a hodnocení kvality terciárního vzdělávání v souladu s platnou legislativou,
- propojení teorie signálů s hodnocením kvality ve vzdělávání,
- analýza financování výuky na pedagogických fakultách v ČR.

Základní metodou je komparace a abstrakce informací z odborné literatury a odborných textů uveřejněných na Internetu. Pro popis fungování systému řízení, financování a zajištění kvality vysokého školství je použita deskripce. Ohledně financování výuky na pedagogických fakultách je provedena analýza Výročních zpráv jednotlivých fakult resp. univerzit a rozpisu rozpočtu vysokých škol uveřejněném na stránkách MŠMT.

3. Lidský kapitál a vzdělání

Pokud velmi obecně analyzujeme způsoby, kterými se lidé živí, tedy na čem je závislá ekonomika země a čím je vytvářeno v té či oné etapě vývoje společnosti bohatství, dojdeme k zajímavým závěrům a můžeme popsat jednotlivé **civilizační vlny** (Vacek, 1998).

Od počátku lidstva až do průmyslové revoluce hovoříme o **společnosti** nejprve **primitivní** a poté **zemědělské**. Vše se děje **lokálně**. Bohatství států je závislé na kvalitní a dobře obhospodařované **půdě**, dostupných **přírodních zdrojích** a **nekvalifikované lidské práci** (zemědělství, řemeslná výroba, vojenství).

Vše se výrazně změnilo v 18. století v souvislosti s **průmyslovou revolucí** a následnou **industrializací Evropy**. **Společnost** je těmito změnami přetvořena na **průmyslovou**. Podmínky pro tento typ vývoje byly vytvořeny díky nahromadění **kapitálu**, uvolnění **pracovní síly** v souvislosti s rušením **nevolnictví** a zejména **technickému rozvoji**. Vynález strojů nahradil manuální práci a přinesl s sebou **prudký rozmach technologií**. V konečném důsledku vzniká nejen hromadná výroba (průmysl), ale také: místa pro ni – tedy podniky, továrny; potřeba dalšího kapitálu, doprava a logistika a především nutnost **vyšší kvalifikace** pracovníků. Vynález elektrického proudu v 19. století tento trend jen nadále umocnil. V ekonomice hovoříme o **kapitálu** a **investicích**. Významným prvkem je také **maximální spotřeba** a to jak zdrojů, tak i produktů.

Pro dnešní dobu je charakteristický **rozvoj informačních technologií**, v souvislosti s vynálezem počítače ve 20. století, a přechod k **znalostní (informační) společnosti**. Sledujeme posun **od lokálního ke globálnímu**, od bezmyšlenkovité spotřeby k pojmu **udržitelný rozvoj** a zájmu o **environmentální** otázky, vzdálenosti se zkracují a stávají se díky rozvinutým sítím zanedbatelnými (dopravní, telekomunikační, Internet), vše se **zrychluje**. Taková doba vyžaduje rychlou orientaci v problému, flexibilitu, nápady vedoucí k **inovacím**, výzkum, vývoj a klade zvýšené nároky na člověka jako takového.

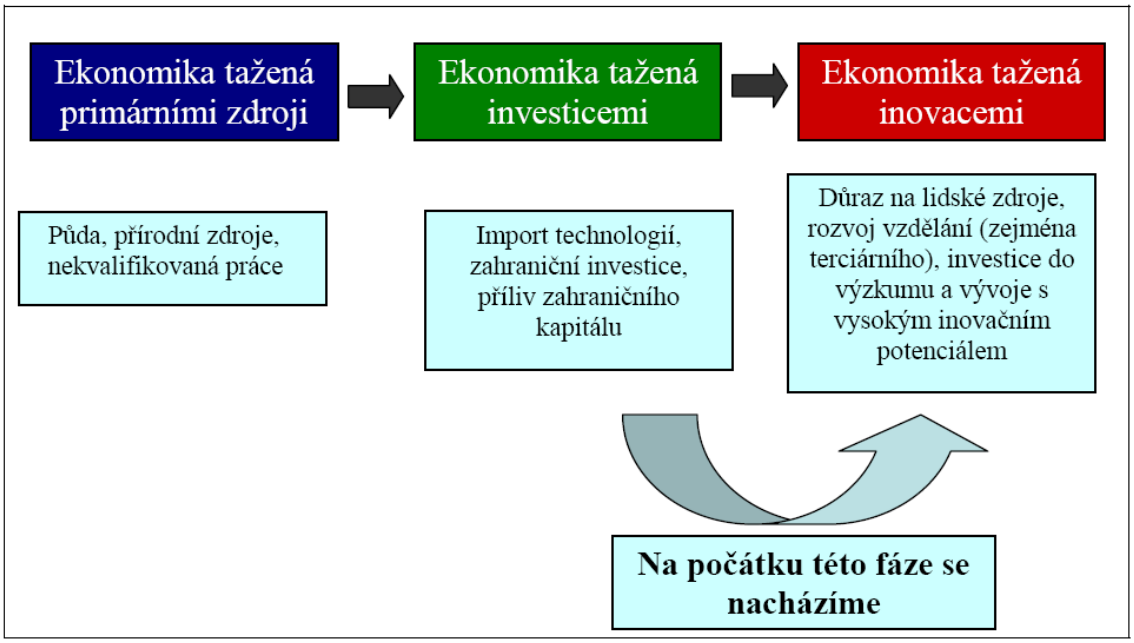

Obrázek 1 - Vývojové fáze ekonomických systémů podle Michaela Portera[2]

Člověk se musí dokázat zorientovat ve světě ekonomických změn, udržet krok s vývojem technologií a najít své místo a způsob života a obživy v globální společnosti. Jednotlivec, školy, podniky i vláda si postupně začínají uvědomovat, že vzdělání již není otázkou časově ohraničené školní docházky. Náš věk přinesl **profesní vzdělávání, speciální výcvik, získávání různých odborných nebo jazykových certifikátů, kursy celoživotního vzdělávání, universitu třetího věku nebo rekvalifikace.** To vše představuje řešení pro zvládnutí nároků, které klade na člověka doba. **Vzdělávání se stalo celoživotní záležitostí.**

3.1 Vzdělání

Postavení vzdělání jako základního lidského práva a statku ve veřejném zájmu je ve všech vyspělých zemích zakotveno do **zákonných norem**.

Podle článku 33 **Listiny základních práv a svobod**:

- Každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon.

[2] Převzato z BKTV

- Občané mají právo na **bezplatné vzdělání** v základních a středních školách, **podle schopnosti občana a možnosti společnosti též na vysokých školách**.
- Zřizovat jiné školy než státní a vyučovat na nich lze jen za podmínek stanovených zákonem, na takových školách se může vzdělání poskytovat za úplatu.
- Zákon stanoví, za jakých podmínek mají občané při studiu právo na pomoc státu.

3.1.1 Veřejný sektor

V ekonomice našeho státu je patrný jak původní vliv centrálně plánované ekonomiky, tak nový směr tržní ekonomiky. Domnívám se, že než dojde k reformě zdravotnictví, důchodového systému a systému vzdělávání, lze stále uvažovat o přechodném stavu. Konečným staven bude ekonomika smíšená, ve které je prostor pro tržní i neziskový sektor.

Soukromé potřeby na našem trhu jsou uskutečňovány především prostřednictvím pravidel tržní ekonomiky. Spolehlivě zde fungují pojmy jako soukromé vlastnictví nebo vztahy mezi nabídkou a poptávkou, ve všech jejich ekonomických důsledcích.

Na druhé straně existují také **veřejné potřeby**. Uspokojivé zajištění těchto potřeb se řídí specifickými principy rozhodování a tedy podléhá jiným než tržním pravidlům. Tyto potřeby zajišťuje veřejný sektor, který je významnou součástí ekonomiky všech rozvinutých zemí. Veřejným sektorem se většinou rozumí činnosti a vztahy mezi subjekty, z nichž je alespoň jedním stát nebo obec (Svoboda, 1999). Základní úlohou veřejného sektoru je zabezpečovat veřejné statky.

3.1.2 Porovnání soukromých a veřejných statků

Čisté soukromé statky (statky soukromé spotřeby) – o produkci a spotřebě rozhodují jednotliví výrobci a spotřebitelé, přičemž spotřeba těchto statků je plně dělitelná mezi jednotlivce a užitek individuální. Je pro ně charakteristická rivalita (soutěživost) na straně spotřebitelů i výrobců. Cenu čistě soukromého statku určuje trh.

Čisté veřejné statky (veřejné osvětlení, národní obrana) – spotřeba těchto statků je nedělitelná a jednotlivce nelze ze spotřeby vyloučit, užitek je potom kolektivní. Vyznačují se nerivalitou spotřebitelů a nulovými mezními náklady na spotřebu každého dalšího spotřebitele. Zisk z veřejných statků se projevuje v delším časovém horizontu a je obtížné jej přesně vyčíslit. Nemůže být spotřebováván individuálně a není jej možné individuálně financovat. Odpovědnost za způsob financování tedy připadá na stát. Důležitou vlastností veřejného statku je také skutečnost, že užitek ze spotřeby takového statku jednou osobou nijak nesnižuje užitek dostupný ostatním (Stiglitz, 1997).

3.1.3 Vzdělání jako smíšený veřejný statek

Vzdělání je smíšený veřejný statek. O produkci a částečně i spotřebě rozhoduje stát. Spotřeba statku vzdělání je individuální a jednoznačně přináší **soukromý užitek** jednotlivci (duševní rozvoj a zlepšení finanční situace). Zároveň je efektem produkce a spotřeby statku vzdělání užitek plynoucí společnosti, tedy **užitek veřejný** (ekonomický, sociální, kulturní, duchovní a morální rozvoj společnosti). Užitek ze vzdělání se projevuje zejména v delším časovém horizontu.

Soukromé užitky	Veřejné užitky
Rozvoj osobních vlastností a schopností	Reprodukce základních demokratických a kulturních hodnot společnosti.
Prohloubení schopnosti vážit si a rozpoznávat široký rozsah kulturních a jiných hodnot.	Vyšší příjmy z daní do veřejných rozpočtů.
Vyšší pracovní příjmy.	Nižší nezaměstnanost.
Vyšší mobilita na pracovním trhu.	Reprodukce lidského kapitálu jako podmínky dalšího ekonomického růstu.
Větší flexibilita při adaptaci na nové životní podmínky a pracovní podmínky.	*Zdroj: Svoboda, 1999*

Tabulka 1 - Příklady soukromých a veřejných užitků ze vzdělání

3.1.4 Vzdělání jako kladná externalita

Externalita je vedlejší užitek, který neprochází trhem. Je to situace, kdy soukromá produkce nebo spotřeba vytváří kromě soukromého také veřejný užitek. Rozlišujeme kladné a záporné externality. Kladná externalita vzniká tehdy, když si někdo přisvojuje

část užitku činnosti někoho jiného (Holman, 1999). Vzdělání je proto možné označit jako původce **kladné externality**. Důvodem je skutečnost, že zatímco se vzdělává konkrétní osoba, užitek ze vzdělání plyne také celé společnosti.

3.1.5 Paternalistický přístup státu

Stát z výše uvedených důvodů považuje vzdělání svých občanů za všeobecně užitečné a proto se uchyluje k **paternalistickému přístupu**, kdy v jejich prospěch přijímá rozhodnutí. Vzdělání podporuje a rozhoduje o produkci. V některých případech dokonce nařizuje spotřebu – např. státem určená a financovaná povinnost absolvovat povinnou školní docházku o určité délce a náplni. Míra rozhodování a zodpovědnosti státu je nepřímo úměrná míře individuálního rozhodování a zodpovědnosti.

3.2 Lidský kapitál

Existuje velmi mnoho velmi různých definic lidského kapitálu. Jednotlivé definice se liší natolik, že jsem přistoupila k pojmenování čtyř základních pohledů na lidský kapitál. Domnívám se, že bez tohoto rozdělení, by jakýkoliv pokus o zpracování tématu působil nekonzistentním dojem.

3.2.1 Lidský kapitál jako specifický výrobní faktor

Známe tři obecné výrobní faktory, je to – půda, **kapitál** a práce. Kapitál může mít podobu budov, strojů či zásob (fyzický kapitál) nebo **nahromaděných vědomostí (lidský kapitál)**. Ekonomická věda tedy definuje v úzkém pohledu lidský kapitál jako:

- nahromaděné vědomosti,
- jeden ze specifických výrobních faktorů.

Člověk vykonávající práci vysoké kvalifikace nabízí dva výrobní faktory: práci a lidský kapitál. Jeho mzda obsahuje tedy odměnu za práci samotnou a výnos z lidského kapitálu. Mzdové rozdíly mezi nekvalifikovanou a kvalifikovanou pracovní silou jsou výnosy z lidského kapitálu (Holman, 1999).

3.2.2 Ekonomické pojetí lidského kapitálu

Tento pohled popisuje vzdělávání ekonomickými pojmy, aplikuje na ně ekonomické teorie a uplatňuje matematické modely blízké finanční matematice.

Investicemi do lidského kapitálu označujeme takové aktivity, které se projevují trvalým nebo opakovaným vlivem na naše peněžní či psychické příjmy. Investice může být jednorázová nebo se může jednat o trvající aktivitu. Její výsledek se však vždy projevuje v delším období než v jediné uvažované periodě. Předmětem teorie investic do lidského kapitálu jsou aktivity, které ovlivňují budoucí peněžní i psychické příjmy tím, že tyto aktivity zvyšují zdroje, které se nacházejí v každém z nás (Kameníček, 2003).

Vzdělání je **investice** do lidského kapitálu, která slibuje výnos v podobě budoucího vyššího platu. Nákladem investice je hlavně ušlý výdělek během studií. Výnosem je zvýšení mzdy. Proto také považujeme vzdělání za určitý druh kapitálu (Holman, 1999).

Konkurenceschopnost, tj. dosažení a udržení konkurenční výhody přímo souvisí s kvalitou lidských zdrojů (Armstrong, 1999).

Vzdělání je investice, která je motorem ekonomického růstu a zvyšování **produktivity práce**, investice, která přispívá k rozvoji osobnosti i celé společnosti a která redukuje sociální nerovnosti (OECD, 1997).

3.2.3 Kvantitativní pohled na lidský kapitál

Prostý výčet jednotlivých „kusů“ dosaženého vzdělání, získaných diplomů, certifikátů, absolvovaných školení. V praktické podobě jej využívají uchazeči o zaměstnání a zaměstnavatelé v podobě **profesního životopisu** (CV). Toto pojetí je také vhodné pro **statistické účely** popisující úroveň vzdělanosti obyvatelstva.

3.2.4 Současný (kvalitativní) pohled na lidský kapitál

Přistupuje k tomuto pojmu v jeho nejširší podobě. Zahrnuje pojmenování prostředků, procesů i výsledků. Rozlišuje vrozené a získané. Pojmenovává vnitřní i vnější charakteristiky.

Lidský kapitál je ekonomický pojem vyjadřující znalosti a schopnosti pracovníka. Novodobé pojetí chápe lidský kapitál jako schopnost člověka vytvářet přidanou hodnotu prostřednictvím vlastností, které má buď vrozené nebo je získal v průběhu života. Člověk svůj lidský kapitál získává v procesu učení, který zahrnuje nabývání znalostí a rozvíjení schopností vzděláváním na všech stupních škol, dále poznatky a zkušenosti získané dalším školením a praxí při práci i v ostatním životě. Lidský kapitál je vzděláváním a kultivací utvářen na základech přirozeného nadání a talentu a zušlechťován dalšími osobními vlastnostmi, jako jsou např. cílevědomost, vytrvalost, ctižádostivost, schopnost komunikace. Dotváří jej i způsob chování, oblékání, v neposlední řadě i vzhled jeho nositele. Také atraktivnost a krása jsou součástmi lidského kapitálu (Šrédl, 2010).

4. Způsob řízení a financování VŠ

Vysoké školy jsou vzdělávací instituce, které poskytují terciární vzdělávání a udělují akademické tituly. Jako nejvyšší článek vzdělávací soustavy jsou vrcholnými centry vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti a mají klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti (Zákon 111/1998 Sb., §1).

Vysoké školy jsou právnické osoby. O jejich způsobu řízení, financování a hospodaření pojednává **Zákon 111/1998 Sb. o vysokých školách** v platném znění, který stanovuje také poslání a pravidla činnosti veřejných a soukromých vysokých škol. Dále vymezuje činnost státní správy, veřejné správy a samosprávy ve sféře terciálního vzdělávání.

Vysoké školy jsou podle právní formy **veřejné, soukromé nebo státní** (vojenská, policejní) a dělíme je podle typu na univerzitní a neuniverzitní.

Vysoká škola **univerzitního typu** může uskutečňovat všechny typy studijních programů (bakalářské, magisterské, doktorské) a používat ve svém názvu označení univerzita. Kromě činnosti pedagogické provozuje i činnost vědeckou a výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost.

Vysoká škola **neuniverzitního typu** uskutečňuje především bakalářské studijní programy, ale může též uskutečňovat magisterské studijní programy. Na rozdíl od univerzitní vysoké školy se nečlení na fakulty. Kromě činnosti pedagogické může provozovat i činnost vědeckou a výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí, ale pouze ve vztahu k uskutečňovaným studijním programům.

Veřejné vysoké školy – jsou zřizovány a zrušovány zákonem, který také stanoví jejich název a sídlo. Financovány jsou zejména ze státního rozpočtu. V České Republice funguje podle údajů MŠMT 26 veřejných vysokých škol, z nich většina je univerzitního typu (v seznamu VVŠ jsou 4, které se nedělí na fakulty). Může se členit na fakulty, vysokoškolské ústavy, jiná pracoviště, účelová zařízení (sport, ubytování, stravování, provoz).

Soukromé vysoké školy – potřebují ke své činnosti státní souhlas udělený ministerstvem. Financování si zajišťují sami. V případech vyjmenovaných zákonem má nárok na dotaci z MŠMT. V České Republice funguje podle údajů MŠMT 45 soukromých vysokých škol.

Státní vysoké školy – nemají právní subjektivitu a jsou součástí organizační složky státu (příslušné ministerstvo). Financovány jsou ze státního rozpočtu. V České Republice fungují podle údajů MŠMT 2 státní vysoké školy (Zákon 111/1998 Sb., §2).

4.1 Řízení vysokých škol

Akademičtí pracovníci a studenti vysoké školy tvoří **akademickou obec**, která má na vysoké škole zaručena akademická práva a svobody (Zákon 111/1998 Sb., §3).

4.1.1 Veřejná vysoká škola

Veřejné VŠ samostatně řeší svoji vnitřní organizaci, přijímací řízení, studijní programy a studium, práva a povinnosti studentů; vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost; pracovněprávní vztahy včetně počtu pracovníků, řízení habilitační a ke jmenování profesorem, spolupráci vně školy, akademické orgány, hospodaření a poplatky se studiem (Zákon 111/1998 Sb., §6).

Samosprávnými akademickými orgány veřejné vysoké školy jsou akademický senát, rektor, vědecká rada (také umělecká rada v případě uměleckých vysokých škol a akademická rada na neuniversitních vysokých školách), disciplinární komise. Dalšími orgány veřejné vysoké školy jsou správní rada veřejné vysoké školy a kvestor (Zákon 111/1998 Sb., §7).

Akademický senát je samosprávným zastupitelským akademickým orgánem, voleným z akademické obce. Sestává se z členů a předsedy. Členové jsou voleni akademickou obcí, je jich minimálně jedenáct (z toho nejméně jedna třetina a nejvýše jedna polovina jsou studenti), volby jsou přímé (s tajným hlasováním). Členství v akademickém senátu je ze zákona neslučitelné s funkcí rektora, prorektorů, děkanů a proděkanů. Funkční období členů je nejvýše tříleté. Schvaluje změny uspořádání vysoké školy, vnitřní předpisy, rozpočet, výroční zprávy, hodnocení činnosti, členy vědecké rady a disciplinární komise.

Navrhuje jmenování (nadpoloviční většina) nebo odvolání (nejméně tři pětiny) rektora. Dále schvaluje dlouhodobý záměr veřejné vysoké školy. Vyjadřuje se ke jmenování nebo odvolání prorektorů, ke stanoveným právním úkonům a podnětům a stanoviskům správní rady. Obdobným způsobem fungují **akademické senáty jednotlivých fakult** (Zákon 111/1998 Sb., §8-9 a §26-27).

Rektor stojí v čele veřejné vysoké školy, jedná a rozhoduje ve věcech školy a vystupuje jako statutární orgán. Jmenuje a odvolává ho prezident republiky, mzdu stanoví ministr. Funkční období je čtyřleté (může být zvolen nejvýše dvě po sobě jdoucí funkční období). Je zastupován **prorektory**. Navrhuje akademickému senátu změny uspořádání vysoké školy, vnitřní předpisy, rozpočet, výroční zprávy, hodnocení činnosti, členy vědecké rady a disciplinární komise. Jmenuje a odvolává prorektory, členy vědecké rady, členy a předsedu disciplinární komise. Má právo účastnit se zasedání a může požádat o mimořádné svolání zasedání správní rady. Je odpovědný ministrovi za účelné využívání příspěvků a dotací a za vypořádání dotací se státním rozpočtem a za řádné hospodaření s majetkem. Podobným způsobem stojí v čele fakulty **děkan**, kterého jmenuje rektor. Je zastupován **proděkany** (Zákon 111/1998 Sb., §10 a §28).

Vědecká rada veřejné vysoké školy. Předsedou je rektor, který také jmenuje a odvolává její členy. Členy jsou významní představitelé oborů, v nichž vysoká škola uskutečňuje svou činnost. Nejméně jedna třetina členů jsou jiné osoby než členové akademické obce této školy. Projednává dlouhodobý záměr, schvaluje určené studijní programy, účastní se habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem, vyjadřuje se k otázkám, které jí předloží rektor. Obdobně **vědecká rada fakulty** (Zákon 111/1998 Sb., §11-12 a §29-30).

Disciplinární komise veřejné vysoké školy se sestává z členů a předsedy z řad akademické obce, kteří jsou jmenováni rektorem. Polovinu členů komise tvoří studenti. Funkční období je nejvýše dvouleté. Projednává přestupky studentů a předkládá návrh na rozhodnutí rektorovi. Nezřizuje se, pokud jsou všichni studenti zapsáni na fakultách. Obdobně **disciplinární komise fakulty** (Zákon 111/1998 Sb., §13 a §31).

Správní rada veřejné vysoké školy dbá na zachování účelu, pro který byla veřejná vysoká škola zřízena, na uplatnění veřejného zájmu v její činnosti a na řádné hospodaření s jejím majetkem. Má nejméně devět členů (počet dělitelný třemi), které jmenuje ministr.

Volbu předsedy, místopředsedů a způsob jednání správní rady upravuje statut. Jsou v ní přiměřeně zastoupeni zejména představitelé veřejného života, územní samosprávy a státní správy a nemohou to být zaměstnanci VVŠ. Jejich činnost je úkon v obecném zájmu, přísluší jim cestovní náhrady, popř. odměna poskytnutá ministerstvem. Funkční období je šest let (každé dva roky se obmění jedna třetina). Zasedání se koná nejméně dvakrát ročně a má právo se ho účastnit rektor (popř. prorektor nebo kvestor). Správní rada vydává předchozí písemný souhlas k právním úkonům (oznamovací povinnost ministerstvu) týkajících se: nabývání nebo převodu nemovitostí, movitých věcí od určité hodnoty, věcného břemene nebo předkupního práva, zakládání jiné právnické osoby, a peněžitých i nepeněžitých vkladů do jiných právnických osob. Vyjadřuje se k dlouhodobému záměru, rozpočtu, výročním zprávám (o činnosti, o hospodaření) a k výsledkům hodnocení činnosti. Projednává věci na žádost ministra nebo rektora a také sama dává podněty a vyjadřuje stanoviska k činnosti školy (Zákon 111/1998 Sb., §14-15).

Kvestor řídí hospodaření a vnitřní správu školy a vystupuje jejím jménem v rozsahu stanoveném rektorem. Jmenuje a odvolává ho rektor. Obdobně **tajemník fakulty,** kterého jmenuje a odvolává děkan (Zákon 111/1998 Sb., §16 a §32).

4.1.2 Soukromá vysoká škola

Právnická osoba se sídlem na území a zřízená podle práva členského státu Evropské unie je oprávněna působit jako soukromá vysoká škola, pokud jí ministerstvo udělí státní souhlas. Tento je nepřevoditelný a nepřechází na právní nástupce.

Žádost u udělení státního souhlasu musí obsahovat náležitosti vyjmenované zákonem. Souhlas je mimo jiné podmíněn souhlasným stanoviskem Akreditační komise k předloženým studijním programům.

Soukromá škola předkládá ministerstvu své vnitřní předpisy, ve kterých je popsána samospráva školy.

Dalšími povinnostmi soukromé školy je každoroční předkládání výroční zprávy, popř. zprávy o hospodaření, dlouhodobého záměru ministerstvu a spolupráce s Akreditační komisí (Zákon 111/1998 Sb., §39 a §41-42).

4.1.3 Státní vysoká škola

Vojenské vysoké školy (Univerzita obrany v Brně) vzdělávají odborníky pro ozbrojené síly, jsou součástí Ministerstva obrany.

Policejní vysoké školy (Policejní akademie České republiky v Praze) vzdělávají odborníky pro bezpečnostní sbory, jsou součástí Ministerstva vnitra (Zákon 111/1998 Sb., §94-95).

4.2 Způsob financování vysokých škol ze zákona

Vysoké školy jsou financovány (Zákon 111/1998 Sb., §18) **ze státního rozpočtu** (MŠMT, kapitola 333). Výdaje se dělí na:

- **příspěvky** – vzdělávání; nevyčerpané lze převést do zákonem vymezeného fondu,
- **dotace** – rozvoj, ubytování, stravování; nevyčerpaná se vrací do státního rozpočtu.

Oba typy pak na **běžné** (provozní náklady) a **kapitálové** (zhodnocování, investice do nemovitostí).

Finanční prostředky jsou jednotlivým vysokým školám přidělovány na základě těchto ukazatelů (verze 2008) (IAVŠ, 2008).

A studijní programy

B1 studijní programy, nárůst počtu studentů

B2 bonifikace za absolventy

C stipendia pro studenty doktorských studijních programů

D zahraniční studenti, mezinárodní spolupráce

F fond vzdělávací politiky

G fond rozvoje vysokých škol

I rozvojové programy

M mimořádné aktivity

S sociální stipendia

U1 příspěvek VVŠ na ubytovací stipendia

U2 dotace SVŠ na ubytovací stipendia

dotace na ubytování a stravování studentů

Ukazatel A – studijní programy (příspěvek)

Ukazatel A = pPS x C

pPS … přepočtení studenti v daném studijním programu (všichni nově přijatí a studující standardní dobu studia * 1,0; o méně než půl roku překračující standardní dobu studia * 0,5)

C … cena studijního programu (viz tabulka)

Studijní programy	Základní normativ	Koeficient ekonomické náročnosti	Celkem
Humanitní, ekonomické	34 325 Kč	1,00	34 325 Kč
Filozofické, pedagogické	34 325 Kč	1,20	41 190 Kč
Technické	34 325 Kč	1,65	56 636 Kč
Zemědělské, lesnické	34 325 Kč	2,25	77 231 Kč
Chemické, lékařské	34 325 Kč	2,80	96 110 Kč
Veterinární	34 325 Kč	3,50	120 138 Kč
Umělecké	34 325 Kč	5,90	202 518 Kč

Zdroj: MŠMT

Tabulka 2 - Ceny studijních programů, MŠMT

Ukazatel B1 – studijní programy, nárůst počtu studentů (příspěvek)

Ukazatel B1 = (N – O) * základní normativ

pPS M., PS B … přepočtení studenti pro magisterské (bakalářské programy)

aPS M, aPS B … akceptovaný počet studentů (určený dohodou mezi VŠ a MŠMT)

R … rozdíl $R = aPS - pPS$

O … odpočet $O = R\ B + R\ M$

ken … koeficient ekonomické náročnosti

nPS … normativní počet studentů $nPS = pPS * ken$

N … nárůst $N = nPS_r – nPS_{r-1}$ (kde r je aktuální rok)

Ukazatel B2 – bonifikace za absolventy (příspěvek)

Ukazatel B2 = [(ABS B + ABS M)* bo] + (ABS P * bo * 1,5)

Základní příspěvek na absolventa pro rok 2008 činí … 10 415 Kč

ABS … počet absolventů

ken … koeficient ekonomické náročnosti

bo … bonifikace bo = ken * základní příspěvek na absolventa

Ukazatel C – stipendia pro studenty doktorských studijních programů (příspěvek)

Ukazatel C = S P * PS P

S P. … stipendium studenta doktorského studia

PS P. … počet studentů doktorského studia v prezenční forma studia

Ukazatel D – zahraniční studenti, mezinárodní spolupráce (příspěvek, dotace)

Určeno pro zahraniční studenty (příspěvek) a rozvoj vysokých škol s programy AKTION, CEEPUS, SOCRATES (dotace).

Ukazatel F – fond vzdělávací politiky (příspěvek, dotace)

Určeno pro nové projekty nebo nové vysoké školy v souladu s dlouhodobými záměry VŠ nebo MŠMT.

Ukazatel G – fond rozvoje vysokých škol (dotace)

Výbor Fondu rozvoje VŠ (tvořený zástupci MŠMT a Rady vysokých škol) vyhlašuje tématické okruhy rozvoje. Financování těch projektů, které uspějí ve výběrovém řízení. Dotaci přiznává MŠMT.

Ukazatel I – rozvojové programy (dotace)

Přiznává se vysokým školám, které budou řešit projekty vybrané ve výběrovém řízení.

Ukazatel M – mimořádné aktivity (příspěvek, dotace)

Určeno na financování mimořádných aktivit neošetřených jinde v rozpočtu (implementace právních předpisů apod.).

Ukazatel S – sociální stipendia (příspěvek)

Sociální stipendia pobírají studenti, kteří mají nárok na přídavek na dítě ve zvýšené výměře. Stipendium se počítá jako výše příspěvku na dítě násobená vyhlášeným koeficientem (v roce 2008 je 2,0). Přiznává se na 10 kalendářních měsíců. Náleží i studentům soukromých vysokých škol.

Ukazatel U1 – příspěvek veřejným VŠ na ubytovací stipendia (příspěvek)

Přiznává se vysokým školám procentem z celkového objemu prostředků určených pro ukazatel U pro studenty splňující určená kritéria (prezenční forma studia, pro každý stupeň terciárního vzdělání jen jednou v životě, pouze po dobu standardní doby studia, studium mimo trvalé bydliště).

Ukazatel U2 – dotace soukromým VŠ na ubytovací stipendia (dotace)

To samé, ale pro soukromé vysoké školy. Je nutné o něj žádat.

Dotace na ubytování a stravování studentů (dotace)

Dotace podle počtu hlavních jídel vydaných studentům v menzách (IAVŠ, 2008).

4.2.1 Financování veřejné vysoké školy

Veřejná vysoká škola sestavuje **nedeficitní rozpočet na kalendářní rok** a hospodaří podle něj (Zákon 111/1998 Sb., §18).

Příjmy rozpočtu:

a) příspěvek ze státního rozpočtu,

b) podpora výzkumu, experimentálního vývoje a inovací,

c) dotace ze státního rozpočtu,

d) poplatky spojené se studiem,

e) výnosy z majetku,

f) jiné příjmy ze státního nebo z veřejných rozpočtů,

g) výnosy z doplňkové činnosti,

h) příjmy z darů a dědictví.

VVŠ zřizuje tyto **fondy**:

a) rezervní pro krytí ztrát v následujících účetních obdobích (ze zisku),

b) reprodukce investičního majetku (ze zisku, zůstatku příspěvků, odpisů),

c) stipendijní (z poplatků za studium),

d) odměn (ze zisku),

e) účelově určených prostředků (z účelově určených – darů, prostředků ze zahraničí, veřejných prostředků do výše 5% v roce),

f) sociální – zaměstnanci (2% mzdových nákladů),

g) provozních prostředků (ze zisku, zůstatku příspěvků).

4.2.2 Financování soukromé vysoké školy

Právnická osoba, která získala oprávnění působit jako soukromá vysoká škola, je povinna zajistit si finanční prostředky pro vzdělávací a vědeckou nebo výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou a další tvůrčí činnost.

Ministerstvo může poskytnout dotace škole působící jako **obecně prospěšná společnost**. Z celkového počtu 45 soukromých škol má právní formu o.p.s. 17 škol, tj. 38%.

Soukromá vysoká škola může získat dotaci na stipendia (Zákon 111/1998 Sb., §40).

4.2.3 Financování státní vysoké školy

Vojenské vysoké školy jsou financovány z kapitoly Ministerstva obrany.

Policejní vysoké školy jsou financovány z kapitoly Ministerstva vnitra (Zákon 111/1998 Sb. §95).

4.2.4 Subjekty současného systému financování

Jednotlivé subjekty, kterým přináší vzdělání užitek; jejich náklady a výnosy:

a) **rodiče studenta** – platí náklady běžného života při studiu (strava, ubytování, oblečení, apod.), očekávají lepší uplatnění svého dítěte v životě,

b) **student** – obětuje ušlý výdělek po dobu studia, očekává výnosy v podobě vyšší průměrné mzdy vysokoškoláka,

c) **zaměstnavatelé** – platí náklady na mzdy vysokoškoláků, očekávají vyšší pracovní výkon a s ním spojený vyšší zisk, konkurenční výhodu, vyšší sklon k inovacím,

d) **vzdělávací instituce** – jejich úloha je poskytovat vzdělání, jedním ze základních užitků ze vzdělání je jejich samotná existence; nákladem jsou veškeré náklady na výuku (platy pedagogů, provozní náklady apod.), výnosem jsou dotace a příspěvky ze státního rozpočtu a další příjmy,

e) **stát** – platí náklady na vzdělávání, očekává vyšší daně z mezd vysokoškoláků, vyšší příspěvek k tvorbě HDP, obtížně vyčíslitelné příspěvky v oblasti sociální a kulturní.

4.3 Perspektiva financování terciárního vzdělávání

Národní zpráva **Boloňského procesu** (MŠMT, 2007-2009) uvádí následující: reforma terciárního vzdělávání vychází z doporučení formulovaných ve zprávě OECD o stavu českého vysokého školství (Tertiary Education Review, 2006), která identifikovala hlavní problémy vysokého školství v ČR a v hrubých obrysech též doporučila některé reformní kroky. Na tyto navazuje příprava **Bílé knihy terciárního vzdělávání** (zpracovává MŠMT od roku 2007). Tento dokument by měl po diskusi odborníků (2008) vyústit v nový zákon o terciárním vzdělávání a následně i v další zákon o finanční pomoci studentům (2009).

Hlavní navrhované **změny**:

- posílení **autonomie** a **odpovědnosti** vysokých škol,
- **diversifikace** vysokoškolských institucí,
- **odstranění bariér** sociálních i jiných v přístupu k terciárnímu vzdělávání,

- **transformace VOŠ** do krátkých, profesně orientovaných studijních programů,
- důraz na **spolupráci se zaměstnavateli**,
- posílení **odpovědnosti** institucí a studentů **za kvalitu** vyučování,
- zdůraznění úlohy **celoživotního vzdělávání**,
- posílení **kvality** univerzitního **výzkumu**,
- příliv **dalších finančních zdrojů** do terciárního sektoru.

4.3.1 Zavedení školného

Zaměření ani rozsah této práce a zejména složitost problematiky nepředpokládá ucelený vlastní návrh financování vysokých škol. Přesto bych na tomto místě ráda uvedla, že považuji za nezbytné a velmi důležité **zavedení školného**. Představuje nástroj, který zavede do studia **osobní zodpovědnost** každého studenta. **Odstraňuje zavádějící představu o bezplatnosti** vysokého školství.

Školné by mohlo mít podobu **určitého podílu na normativu**. Student by se podílel např. jednou čtvrtinou, jednou třetinou nebo jednou polovinou. Zbytek by byl hrazen ze státního rozpočtu. Konkrétní výše podílu by byla stanovena podle potřeb trhu práce, atraktivnosti oborů, vytíženosti škol a její konečná výše by mohla být v kompetenci škol. V opodstatněných případech (v případě nedostatku odborníků konkrétního oboru) by mohla být v zájmu státu nulová výše školného. Ke zvážení je snížení daní v souvislosti s nižším zatížením státního rozpočtu.

4.3.2 Strukturální fondy EU

Strukturální fondy zmiňuji pouze okrajově, protože mají spíše vhodně **nastartovat změny** v souvislosti se vstupem do Evropské unie.

V roce 2007 a 2008 byly schváleny Evropskou komisí operační programy ČR financované ze strukturálních fondů EU na období 2007-13, jenž podporují rozvoj vysokoškolského vzdělávání, jeho profesionalizaci v rámci výuky i výzkumné a vývojové činnosti (**OP**

Vzdělávání pro konkurenceschopnost, OP Výzkum a vývoj pro inovace). Oba operační programy tvoří konzistentní celek, jenž přispívá k rozvoji lidských zdrojů prostřednictvím vzdělávání ve všech jeho rozmanitých formách s důrazem na komplexní systém celoživotního učení a utváření vhodného prostředí pro výzkumné, vývojové a inovační aktivity a stimulaci spolupráce mezi vzdělávacími institucemi, výzkumnou a výrobní sférou (Šťastná, Pospíšilová, 2008).

4.4 Teorie produktivní spotřeby

Tato teorie (Valenčík, 2003) vychází z Teorie spotřební funkce (Friedman, 1957), kdy **subjekty maximalizují současnou hodnotu budoucích výnosů**. Ekonomie produktivní spotřeby nahlíží jiným způsobem i na vztah mezi **efektivností a rovností** a **paretovský přístup** k rozdělení užitků ve společnosti. Zavrhuje pro mnohočetné problémy systém půjček a pracuje s **principem přenesené ceny**.

Prakticky jde o způsob financování, kdy prvotním věřitelem je škola (prodejce vzdělávacích služeb). Student jako kupující platí za tyto služby podle toho, co mu dosažené vzdělání přineslo. Tzn. **odvádí ze své mzdy po překročení určité hranice stanovené procento po stanovenou dobu** (uvádí se 3-5% po dobu 10-15 let). **Závazek je vyrovnán bez ohledu na to, kdy a kolik bylo reálně zaplaceno.**

Tato teorie tedy rozděluje prostředky ve prospěch těch škol, jejichž produkce se nejlépe uplatňuje na profesních trzích a je zajímavá v mnoha aspektech:

- jednoduchost, transparentnost, efektivnost,
- rovný přístup ke studiu,
- zainteresovanost škol na kvalitě poskytnutého vzdělání,
- významná zpětná vazba na dlouhodobé uplatnění absolventů na trhu práce,
- odvod ze mzdy plní v systému anonymní informační funkci,
- možnost obchodování závazku na kapitálových trzích, kde trh určil jeho nominální hodnotu,

- minimální náročnost zavedení a fungování v praxi.

Systém předpokládá transparentní výši mzdy a neřeší studium oborů, které jsou z hlediska platového podhodnoceny (např. pedagogické obory).

Není známo nic o stabilitě takového systému v případě ekonomické krize.

5. Efektivnost vzdělávání a vzdělávací soustavy

5.1 Vzdělávací soustava České republiky

Člověk se vzdělává celý život. Vzdělávání probíhá v rodině, ve školách všech stupňů (vzdělávací soustava), v podnicích a různých vzdělávacích institucích. Můžeme se také sebevzdělávat a nebo si předávat zkušeností s ostatními.

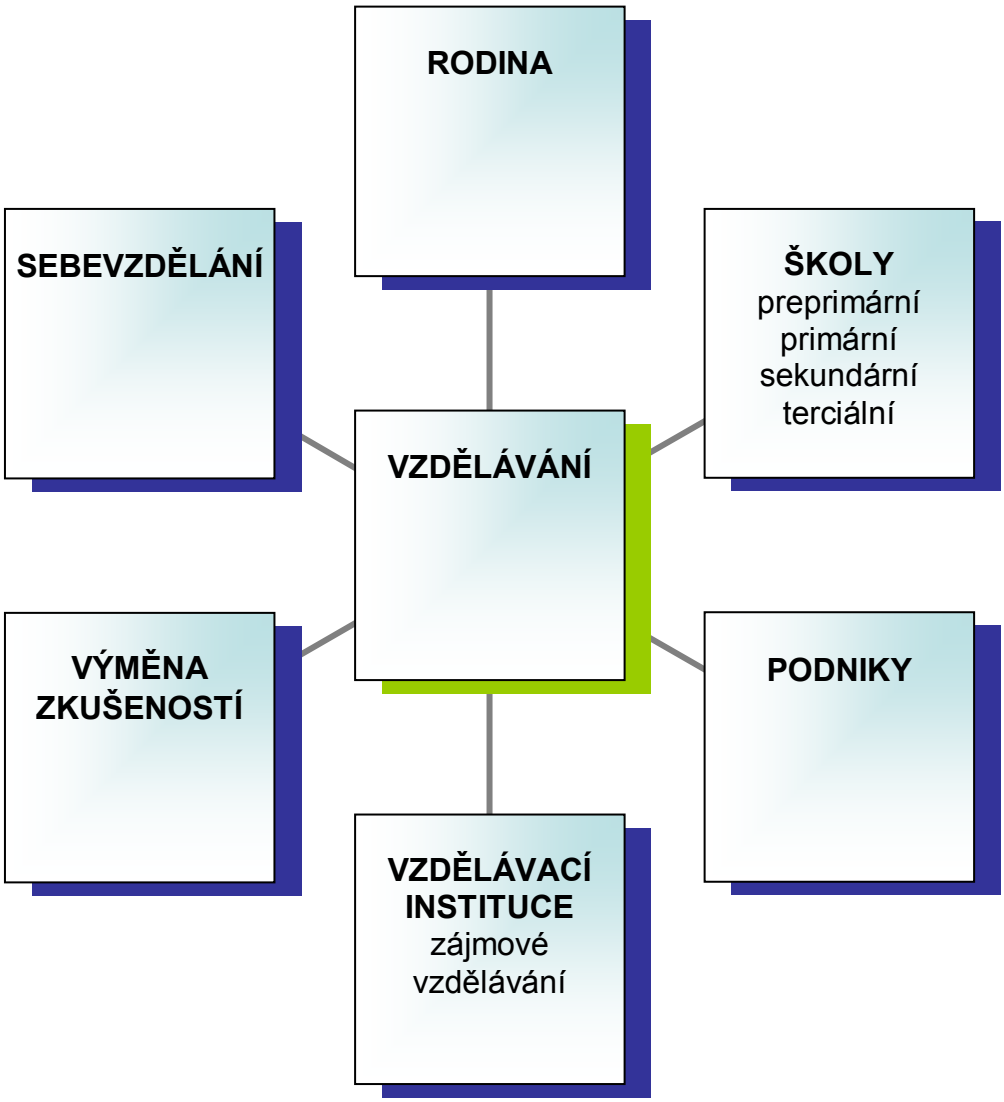

Zdroj: vlastní

Obrázek 2 – Způsoby vzdělávání

Povinná školní docházka byla v naší zemi uzákoněna v 18. století. Vývoj školské soustavy pak souvisí především s politickými změnami, tj. se vznikem republiky v roce 1918, s poválečným vývojem po roce 1948 a s porevolučním vývojem od roku 1989. Další změny souvisí s přijetím ČR do Evropské unie (EURYDICE, 2008).

Systém vzdělávání je stále spíše elitářský, což dále rozevírá nůžky mezi méně vzdělanou a více vzdělanou částí populace. Ve školství funguje princip oddělování nadaných a méně nadaných. Příkladem jsou víceletá gymnázia, hodnocení známkami, speciální školy (bývalé zvláštní) apod. Z minulých let se na mnoha místech zachovává výuka, kdy učitel vykládá látku a žáci nebo studenti ji pasivně přijímají, znalosti se spíše memorují, než aby byl kladen důraz na celkové porozumění problematice. Tradičně bylo také podporováno to, že žák pracuje ve třídě samostatně, a byl kladen malý důraz na týmovou spolupráci. Situace je nyní velice různá a liší se školu od školy. I v rámci jedné školy jsou rozdíly v přístupu jednotlivých pedagogů. Novými a nezbytnými trendy je zavádění aktivního přístupu ze strany studentů, podpora spolupráce, práce na projektech, apod.

Mezinárodní klasifikace škol ISCED v prostředí ČR:

Mateřské školy (ISCED 0) umožňují předškolní docházku pro děti ve věku 3-6 let, nepovinné, zkušenost práce ve větším kolektivu, upravuje nerovnoměrný vývoj, v případě potřeby speciální péče.

Základní školy (ISCED 1, 2) se dělí na první (1.-5. třída) a druhý stupeň (6.-9. třída), věk 6 -15 let, ze zákona povinná školní docházka, základní vzdělání (čtení, psaní a počítání a základy všech vědních oborů).

Střední školy (ISCED 3, 4) jsou určené pro věk 15 -19 let a ukončené:

- bez – odborná učiliště – získána odbornost, ale ne další stupeň vzdělání, doba studia 1-2 roky,
- výuční list – střední odborná učiliště – prakticky zaměřená odborná kvalifikace, doba studia 2-3 roky,
- maturita – gymnázia, střední školy a střední odborná učiliště, konzervatoře, nástavbové studium – všeobecné nebo odborné vzdělání v různých oborech. Obvykle

(gymnázia výhradně) teoretického charakteru. Učiliště a některé střední školy (např. zdravotní obory) jsou i prakticky zaměřené. Je podmínkou pro přijetí na vysokou školu, doba studia 4 roky.

Vysoké školy (ISCED 5, 6) vyšší odborné školy, vysoké školy s bakalářskými, magisterskými a doktorskými studijními programy. Doba studia je obvykle 3-4 roky u bakalářských, 1-3 roky u navazujících magisterských, 4-6 let u magisterských a 3-4 roky u doktorských oborů. Vyšší odborné školy jsou zaměřeny více na praxi.

5.2 Teoretická východiska pro efektivnost vzdělávání

Efektivnost znamená účinnost, efektivitu a pokud je něco efektivní, pak je to **účelné a účinné** (Slovník cizích slov).

Problémem může být díky šíři a komplexnosti problematiky uchopitelné vyjádření hodnot, které do procesu vzdělávání vstupují. Podle jednotlivých oborů tak mohou převládat **kvalitativní** nebo **kvantitativní metody zkoumání**. Tyto budou pak operovat s vyčíslitelnými i nevyčíslitelnými vstupy/náklady nebo výstupy/přínosy.

5.2.1 Ekonomická efektivnost vzdělávání

V ekonomické vědě ani v praxi není doposud obecně přijata **definice efektivnosti vzdělání**. Je tomu tak nejen proto, že samotný pojem efektivnosti je složitý, ale i proto, že efektivnost vzdělání je problematikou relativně novou, vystupující svou aktuálností daleko později nežli např. problémy efektivnosti investic. Základním krokem možného postupu hodnocení efektivnosti vzdělávání by mělo být posouzení toho, jak vzdělání, respektive daná fungující vzdělávací soustava uspokojuje potřeby společnosti. Potřeby společnosti jsou vyjádřeny prostřednictvím určitých **cílů**, kterých má být ve sféře vzdělání v daném období **dosaženo**. Následující krok spočívá ve zkoumání **užitku**, který bude mít předpokládaný rozvoj vzdělání. Ty se mohou projevit v oblasti ekonomické i mimoekonomické (Šrédl, 2010).

Ekonomická efektivnost je oproti tomu popsána. Holman (1999) vysvětluje efektivnost tržní rovnováhy kritérii ekonomické efektivnosti a říká, že společensky efektivní tržní

produkcí je taková produkce statku, jejíž **mezní užitek se rovná mezním nákladům**. Vyšší efektivnosti lze z ekonomického hlediska dosáhnout buď **maximalizací výstupů** nebo **minimalizací vstupů**. Efektivní produkce se pohybuje **na hranici produkčních možností.**

Míru **ekonomické efektivnosti** lze vyjádřit takto:

$$\text{Efektivnost} = \frac{\text{užitek}}{\text{náklady}} = \frac{výstup}{vstup} \qquad \text{(Šrédl, 2010)}$$

Ekonomie blahobytu pojmenovává dvě základní věty efektivního využívaní zdrojů. **Paretovsky efektivní** (optimální) je taková alokace zdrojů, při které **si nikdo nemůže polepšit, aniž by si někdo jiný pohoršil**. Označení paretovsky optimální neříká nic o tom, jak „správné“ je toto rozdělení. Ekonomie také řeší vzájemný substituční vztah efektivnosti a rovnosti. Nepanuje shoda v tom, jaké míry efektivnosti je vhodné se vzdát, aby se přiměřeně zvýšila rovnost. A také jaký relativní význam ve společnosti má snížení efektivity nebo zvýšení rovnosti (Stiglitz, 1997).

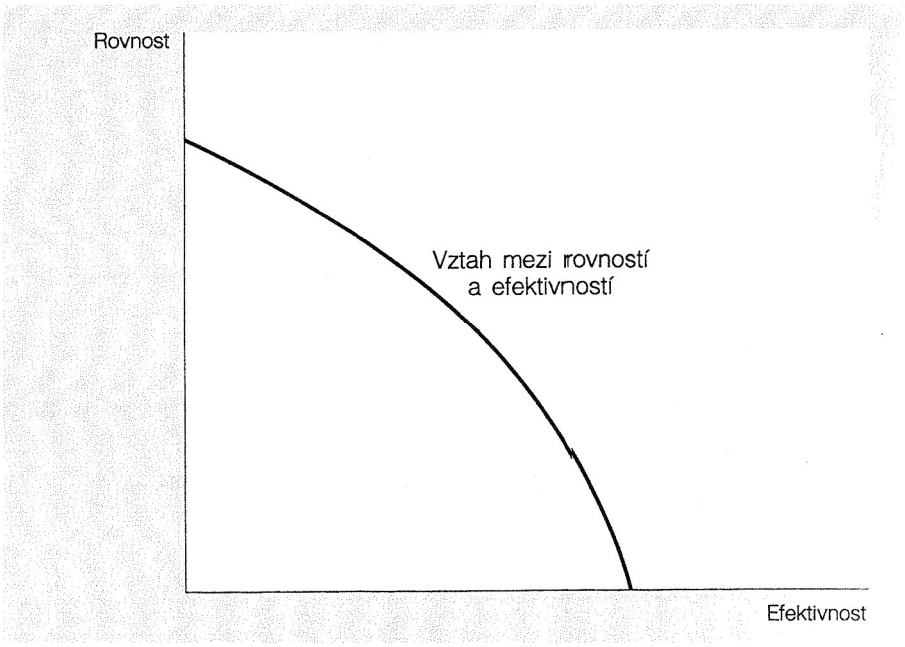

Obrázek 3 - Vztah mezi efektivností a rovností (Stiglitz, 1997)

5.2.2 Finanční efektivnost vzdělávání

Finanční řízení (Valach a kol., 1999) popisuje **efektivnost investičních projektů**. Řeší otázky kapitálu, výnos, návratnost, riziko dlouhodobých investic. Pro efektivnost vzdělávání je vhodné použití metod **CMA, CBA, metoda výnosnosti investic, CEA a CUA** (Šrédl, 2010), popsané dále.

5.2.3 Pedagogická efektivnost vzdělávání

Pedagogickou efektivností se zabývá **pedagogika**.

5.2.4 Sociální a kulturní efekty vzdělávání

Důsledky **zvýšení úrovně vzdělanosti** se ve společnosti projevují mnoha způsoby (Hausenblas, 1998):

- obecné zlepšení zdraví,
- snížení kriminality,
- péče o životní prostředí,
- kvalitnější rodičovská péče,
- spoluúčast občanů na veřejném a politickém životě,
- sociální soudržnost,
- větší socializace.

5.3 Metody měření efektivnosti

Efektivnost nákladů na vzdělání má dvě kritéria (Šrédl, 2010):

- maximální **vnější účinek, užitek**, efekt (z latinského effectus – provedení, výsledek, účin), přínos vzdělání pro ekonomický růst, způsob života atd.,

- **minimální výše nákladů** na vzdělání. Je nutné, aby se stanovených cílů dosahovalo s co nejnižšími duševními a fyzickými silami, úsporně, hospodárně.

5.3.1 CMA – analýza minimalizace nákladů

Tato analýza efektivnosti hledá variantu s minimálními vstupy, bez nutnosti měření výstupů. Patří k jednodušším metodám. Používá se v případě, že jsou výběrovým kriteriem náklady a předpokládá homogenní důsledky vzdělávacího procesu. Pokud tomu tak není, vystavujeme se nebezpečí nesprávného výběru. Ve veřejném sektoru (vč. školství) existují značné možnosti jejího použití. (Šrédl, 2010).

5.3.2 CBA – analýza nákladů a výnosů (resp. nákladů a užitku)

Analýzu nákladů a výnosů (užitku) jako základní metodu vyjadřování efektivnosti vzdělání můžeme definovat jako soubor praktických metod optimální volby v oblasti sektoru školství respektující kritérium maximální čisté společenské rentability, přičemž jsou všechny uvažované náklady a užitky vyjadřovány v penězích, ať již přímým, či nepřímým způsobem. V praxi lze tuto metodu použít jako velmi vhodný nástroj ekonomického rozhodování, kdy za přínos bereme každé zvýšení užitku, za náklad pak považujeme jeho snížení (Šrédl, 2010).

Z níže uvedeného vztahu vyplývá, že investiční akce je ekonomicky přínosná tehdy, jestliže diskontovaná hodnota výnosů převyšuje diskontované náklady:

$$\sum_{t=0}^{T} = \frac{B_t - C_t}{(1+r)^t} > 0$$

(Šrédl, 2010)

t … dané časové období,

T … konečný časový horizont, kdy projekt završí svou ekonomickou životnost,

B_t … **výnosy** v období t v daném pojetí představují souhrn uspokojení (užitků) jednotlivců či skupiny jednotlivců, které generuje vzdělávací program v podobě získání určitého vzdělání a jeho užití v praxi. Mohou mít primárně peněžní i nepeněžní formu,

Ct … **náklady** v období t jsou souhrnem peněžních výdajů a nepeněžních prvků (omezení plynoucí ze státních regulačních opatření, „náklady příležitosti“, atp.) nutných k využití různých zdrojů pro získání specifického produktu (v našem případě vzdělání),

r … společenská diskontní sazba.

Budeme-li uvažovat peněžní ohodnocení nákladů a výnosů, pak výsledný efekt námi uvažované investiční akce je kvantifikován vztahem:

$$\boxed{E = \frac{B}{C}}$$ (Šrédl, 2010)

E … výsledný efekt,

B … výnos z veřejného projektu za celou dobu životnosti,

C … náklady na implementaci projektu a náklady za celou dobu životnosti projektu.

5.3.3 Metoda výnosnosti investic

Podstatou metody je porovnání ceny a užitků z uvažované investiční akce, přičemž je hledána taková úroková míra, při níž se současná hodnota peněžních příjmů z realizovaného projektu rovná kapitálovým výdajům na jeho realizaci. Určujeme tedy vnitřní výnosové procento (míru návratnosti investiční akce), tj. řešíme rovnici vzhledem k úrokové míře jako neznámé:

$$\boxed{C = \sum_{n=1}^{T} \frac{B_n}{(1+r)^n}}$$ pro n = 1, 2, 3, … T (Šrédl, 2010)

C … celkové **náklady** na vzdělávací akci (pořizovací investiční náklady vč. alternativních nákladů); např. celkové náklady na vzdělání jedince včetně nákladů obětované příležitosti (ušlá mzda po dobu studia),

Bn … výnos B v roce n; užitky B jsou např. dány rozdílem mezi tím, jak daný jedinec odhaduje příjem po realizaci vzdělávacího projektu, a příjmem, který by dostával, kdyby nebyl daný projekt realizován (vztahováno k délce produktivního věku),

r … **(neznámá) úroková míra**, při které se současná hodnota peněžních příjmů z uvažovaného projektu rovná kapitálovým výdajům na jeho realizaci,

T … **doba životnosti** vzdělávacího projektu.

Po stanovení nákladů a společenských výnosů se v konečném kroku stanoví čistá současná hodnota uvažovaného projektu.

5.3.4 CEA – analýza efektivnosti nákladů

Odpovídá na otázku jak lze nejlevněji dosáhnout daného cíle. Pracuje s naturálními jednotkami a výstupy kvantifikuje nepeněžně (např. počet absolventů). Zkoumá např. kolik studentů může absolvovat stejný obor na různých fakultách při daném finančním vkladu (investici). Podmínkou je, že toto studium je považováno za společensky žádoucí.

Používá se pro sledování efektivnosti ve veřejném sektoru tam, kde instituce pracují na bázi systému hromadné obsluhy (vzdělávací instituce, finanční úřady, apod.) a ocenění účinků daných institucí v peněžních jednotkách by bylo komplikované (Šrédl, 2010).

5.3.5 CUA – analýza užitečnosti nákladů

Měří výstupy ve formě užitečnosti. Touto metodou je postižena i kvalitativní stránka výstupu. Důsledky alternativ se měří v upravených naturálních jednotkách, což umožňuje zohlednit, že ne vždy vyjadřují stejné jednotky výstupu stejnou míru užitečnosti pro jednotlivce i společnost.

Používá se pro ohodnocování efektivnosti zdravotnických a ekologických programů, její princip lze aplikovat i ve školství (Šrédl, 2010).

6. Hodnocení kvality vzdělávání ve vysokém školství

Hodnocení kvality se stává součástí řízení vysokých škol. Zkušenosti je možné čerpat z již tradičního systému USA nebo různých mechanizmů hodnocení v rámci států EU (Nizozemí, Spojené království, Dánsko, …).

Důvody pro zavedení hodnocení kvality jsou zejména tyto:

- zdůvodnění potřeby vynaložených státních prostředků,
- zajištění odpovědnosti vysokých škol při současném zachování samostatnosti a autonomie,
- obavy o zachování kvality vysokého školství i přes velký nárůst studentů/studijních oborů,
- vytvoření objektivních podkladů pro volbu konkrétní vysoké školy studentem,
- možnost uznání části studia/dosaženého vzdělání v rámci Evropy nebo světa (Šrédl, 2010).

V předchozí kapitole jsme vymezili pojem efektivita ve vztahu k vzdělávání a vzdělávací soustavě. S maximální efektivitou lze však také produkovat nekvalitní výstupy. Proto je nutné definovat kvalitu a do efektivity ji zahrnout.

6.1 Současný systém zajištění kvality vzdělání

Vysoká škola uskutečňuje pouze **akreditované** studijní programy a programy celoživotního vzdělávání. Typ vysokoškolské vzdělávací činnosti je určen typem uskutečňovaných akreditovaných studijních programů. Typy studijních programů jsou bakalářský, magisterský a doktorský (Zákon 111/1998 Sb., §2).

6.1.1 Akreditace

Šrédl (2010) uvádí, že **akreditace je formálním uznáním splnění požadovaných minimálních standardů**.

Každý studijní program podléhá akreditaci, která je platná nejvýše 10 let. Pokud není studijní program akreditován, nelze k jeho studiu přijímat uchazeče, konat výuku, zkoušky ani přiznávat akademické tituly.

O udělení akreditace se podává písemná žádost ministerstvu, které ji postupuje Akreditační komisi. V žádosti je uvedeno: název vysoké školy; součásti studijního programu; doklady o personálním, finančním, materiálním, technickém a informačním zabezpečení výuky; záměr rozvoje a předpokládaný počet přijímaných uchazečů.

Akreditační komise vydá k navrhovanému studijnímu programu stanovisko (nesouhlasné musí být zdůvodněno). Akreditace může být také pozastavena nebo odňata (Zákon 111/1998 Sb., §78-82).

6.1.2 Akreditační komise

Akreditační komise se skládá z 21 členů [3] (včetně předsedy a místopředsedy) a je na návrh ministra jmenována vládou. Funkční období je 6 let, maximálně dvakrát po sobě. Každé dva roky se obnoví 1/3 členů. Členství je neslučitelné s funkcí rektora, prorektora nebo děkana. Členové akreditační komise jsou při svém rozhodování nezávislí. Činnost materiálně a finančně zabezpečuje ministerstvo.

Akreditační komise **pečuje o kvalitu vysokoškolského vzdělávání** a všestranně posuzuje vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost vysokých škol:

- hodnotí činnost vysokých škol a kvalitu akreditovaných činností a zveřejňuje výsledky hodnocení,
- na návrh ministra posuzuje další záležitosti týkající se vysokého školství (Zákon 111/1998 Sb., §83-86).

[3] Pozastavuji se nad tím, že úprava Zákona 310/2006 Sb. ruší povinnost bezúhonnosti členů Akreditační komise.

6.1.3 Povinnosti veřejných a soukromých vysokých škol

Každoročně vypracovat, předložit ministerstvu a zveřejnit:

- výroční zprávu o činnosti,
- výroční zprávu o hospodaření (soukromá škola pouze v případě, že obdržela dotaci ze státního rozpočtu).

Vypracovat, projednat s ministerstvem a zveřejnit dlouhodobý záměr.

Na žádost Akreditační komise a ministerstva poskytnout bezplatně informace potřebné k jejich činnosti.

Poskytovat uchazečům o studium, studentům a dalším osobám informační a poradenské služby související se studiem a s možností uplatnění absolventů studijních programů v praxi (pouze veřejné VŠ).

Činit všechna dostupná opatření pro vyrovnání příležitostí studovat na vysoké škole (pouze veřejné VŠ).

Provádět pravidelně vlastní hodnocení činnosti a zveřejňovat jeho výsledky.

Na úřední desce zveřejňovat seznam akreditovaných studijních programů (typ, obory, formy výuky, standardní doby studia).

Soukromé VŠ mají oznamovací povinnost ministerstvu v případě, že:

- byl na školu prohlášen nebo ukončen konkurs,
- zanikla právnická osoba, která měla oprávnění působit jako soukromá VŠ (Zákon 111/1998 Sb., §21 a §42).

6.2 Návrh vlastní definice absolventa s kvalitním vzděláním

Absolvent s kvalitním vzděláním by měl být připraven se co nejlépe zařadit do pracovního procesu – tj. najít si na trhu práce odpovídající zaměstnání, být na vybranou pracovní pozici přijat zaměstnavatelem a realizovat se v ní.

6.2.1 Základní schopnosti a dovednosti

Využitelné napříč obory:

- schopnost používat PC, MS Office a v závislosti na oboru další software (např. projektant – CAD aplikace),
- práce s literaturou, porozumění odbornému textu,
- logické myšlení, analýza a syntéza, práce s informacemi,
- vypracování uceleného odborného textu, který po stránce jazykové i stylistické odpovídá obecným normám a zvyklostem.

6.2.2 Odbornost

Mít odborné znalosti aktuálností, úrovní i rozsahem odpovídající zvyklostem v oboru a umět je použít v praxi.

6.2.3 Měkké dovednosti (soft skills)

Jedná se o schopnost úspěšné komunikace a spolupráce s různými typy lidí, schopnost přesvědčit, vcítit se a zvládat konflikty, schopnost vést a motivovat jiné lidi. Kromě této mezilidské složky měkké dovednosti zahrnují i schopnost řízení a organizace sebe samého, sebejistotu, odolnost vůči stresu, orientaci na výsledek, sebemotivaci, zodpovědnost či připravenost zvládat rizika. Třetí část měkkých dovedností se vztahuje ke zvládání úkolů, týká se přesvědčivé prezentace a vyjednávání, kreativního řešení problémů, vedení porad, efektivního zacházení s časem, zpracování informací či přípravy rozhodnutí (Mühleisen, 2008).

6.2.4 Cizí jazyky

Schopnost používat jeden nebo dva cizí jazyky slovem i písmem. Jeden z nich v dané odbornosti. Dokladem by měla být státní zkouška nebo mezinárodně uznávané certifikáty.

6.3 Různé pohledy na hodnocení kvality vzdělávání

Kvalita vzdělávání je, jak uvádí Šrédl (2010), velmi komplexní kategorie a vyjadřuje souhrn určitých dohodnutých charakteristik, které jsou stanoveny pro úspěšné absolvování studia. Dále uvádí základní kriteria pro vyjadřování kvality:

Kvalita vyučovacího procesu

- rozsah výuky (doba studia),
- obsah výuky,
- počet studentů na jednoho učitele,
- rovnost příležitostí.

Kvalita studijního výkonu studenta

- míra úspěšnosti v přijetí na vyšší stupeň vzdělání (%),
- míra dokončení studia (%),
- míra úspěšnosti studentů ve srovnávacích (vědomostních) testech (%),

Kvalita instituce

- počet studentů,
- výdaje na studenta,
- výše průměrného příjmu absolventa školy,
- velikost a prestižnosti instituce,

- výběrovost studia.

Kvalita učitelského sboru

- míra kladných hodnocení učitele studenty (%),
- odborně-pedagogická kvalifikace učitele,
- vědecko-pedagogická kvalifikace učitele,
- odborná praxe učitele.

6.4 Měřitelnost kvality vzdělávání

Kvalita je rozhodně lépe uchopitelná v případech, kde existují výstupy hmotného charakteru. Příkladem může být výrobek, u kterého lze přesně definovat rozměry, tvar, jakost a vlastnosti materiálu, barevné provedení apod.

Vzdělání vnáší do hodnocení kvality zajímavé paradoxy: měřitelné parametry nemají vždy objektivně vypovídající schopnost a neměřitelné zase nelze beze zbytku úspěšně kvantifikovat.

6.4.1 Měřitelné parametry kvality

Mezi měřitelné parametry kvality patří:

- výdaje státního rozpočtu na vzdělávání,
- průměrný počet studentů na pedagoga,
- průměrná doba hledání zaměstnání,
- procento nezaměstnaných po 1 roce,
- práce v oboru po 1, 3, 5, 10 letech,
- plat – nástupní a po 1, 3, 5, 10 letech,

- za jak dlouho po absolvování bylo dosaženo průměrného platu.

6.4.2 Obtížně měřitelné nebo interpretovatelné parametry kvality

Mezi obtížně měřitelné parametry kvality patří:

- studijní výsledky,
- spokojenost s kvalitou školy,
- spokojenost s uplatněním na trhu práce.

6.4.3 Neměřitelné parametry kvality

Mezi neměřitelné parametry kvality patří:

- sociální přínos,
- kulturní přínos,
- všechny aspekty ekonomických přínosů.

7. Teorie signálů a její vliv na ukazatele kvality ekonomického vzdělávání

Teorie signálů se zrodila v diplomové práci Michaela A. Spenceho a byla dále rozpracována v jeho disertační práci. Patří k teorii asymetrické informace, jež přispěla k lidskému vědění takovou měrou, že byla v roce 2001 oceněna Nobelovou cenou za ekonomii. V Česku se těmito teoriemi zabývá Alexandr Soukup (2007). Cituji jeho definici: *Teorie lidského kapitálu pojímá vzdělání jako specifický výrobní faktor a jako specifický druh kapitálu. Vedle této teorie byly vyvinuty alternativní koncepce vzdělávání. Teorie filtru se zabývá selektivní funkcí vzdělání a vytváří odlišné pojetí ekonomické analýzy jevů v oblasti vzdělávání. Podobná je teorie signálů a zabývá se informovaností a rozhodováním účastníků trhu práce. Stavy signální rovnováhy jsou lepší nebo horší z hlediska Paretovy efektivnosti a z hlediska větších nebo menších rozdílů mezi soukromými a společenskými výnosy ze vzdělání.*

7.1 Teorie signálů

Klíčovým východiskem pro teorii signálů (Spence, 1973) je způsob, jakým funguje informace na trhu práce. Zde se pohybují uchazeči o zaměstnání a zaměstnavatelé. Uchazeči o zaměstnání hledají práci a nabízejí lidský kapitál. Zaměstnavatelé hledají vhodné zaměstnance pro určité pracovní pozice a nabízejí za ně mzdu, popřípadě další výhody. Obě strany prezentují určité informace o tom, co je v nabídce. Obě strany se rozhodují. Obě strany nesou riziko.

V ideálním případě by existovala pravdivá a úplná informace jak o schopnostech uchazeče, tak o všech aspektech daného zaměstnání. Pak by bylo možné nějakým způsobem vyjádřit výkon zaměstnance v peněžních jednotkách a porovnat s peněžním vyjádřením mzdy a ostatních benefitů. Nabídka a poptávka by se setkala v rovnovážném bodě.

Ve skutečnosti se všechny informace nepodaří získat a ty, které jsou k dispozici mohou být neúplné, zkreslené, nepravdivé apod. Trh práce je možné přirovnat k loterii. Obě strany se

pak snaží získat maximum relevantních informací, aby mohly vše správně posoudit a omezily své riziko.

Uchazeči o zaměstnání mají dva druhy vlastností:

a) **ukazatele** – nedají se změnit (pohlaví, rasa, věk, …),

b) **signály** – je možné změnit (vzdělání, znalost světových jazyků, psaný a mluvený projev, oblečení, účes, praxe, stáže, certifikace, …).

Zaměstnavatel nabízí pracovní místo a má určitou představu o budoucím zaměstnanci, tj. o tom jaké vlastnosti mu zajistí nejlepší výkon. Zaměstnavatel se mezi uchazeči rozhoduje a srovnává – osobní data uvedená v životopise a pozorovatelné vlastnosti člověka při osobním setkání. Má tedy k dispozici soubor ukazatelů a signálů. Nemůže odhadnout skutečnou výkonnost člověka pro danou práci. Má určitou představu o výkonu a tuto představu ohodnotí mzdou. Porovnává tedy očekávaný a skutečný výkon v závislosti na ukazatelích a signálech. Nepřímo se dozvídá informace o stavu trhu práce. Na základě této zkušenosti přizpůsobuje mzdu pro další uchazeče a tím minimalizuje své riziko. Zaměstnavatel nabízí všem se stejným signálem stejnou mzdu. **Mzda se tedy odvozuje od ukazatelů a signálů.**

Uchazeč o zaměstnání tedy ví, jakou mzdu může dostat za jaké signály a ukazatele. Na základě nabízené mzdy rozhoduje, do kterých signálů investovat. Náklady na signály jsou přímé finanční, náklady obětované příležitosti a psychické náklady. Výnosem je mzda. Uchazeči chtějí maximalizovat zisk.

Zpětná vazba je vyjádřena v cyklickém diagramu. Konečným účelem je rovnováha, kdy zaměstnavatel nasadí takové mzdy, které odpovídají meznímu produktu. Tj. při dalším cyklu nedochází ke změně. Signál je pevný a mění se mzda v závislosti na mezním produktu.

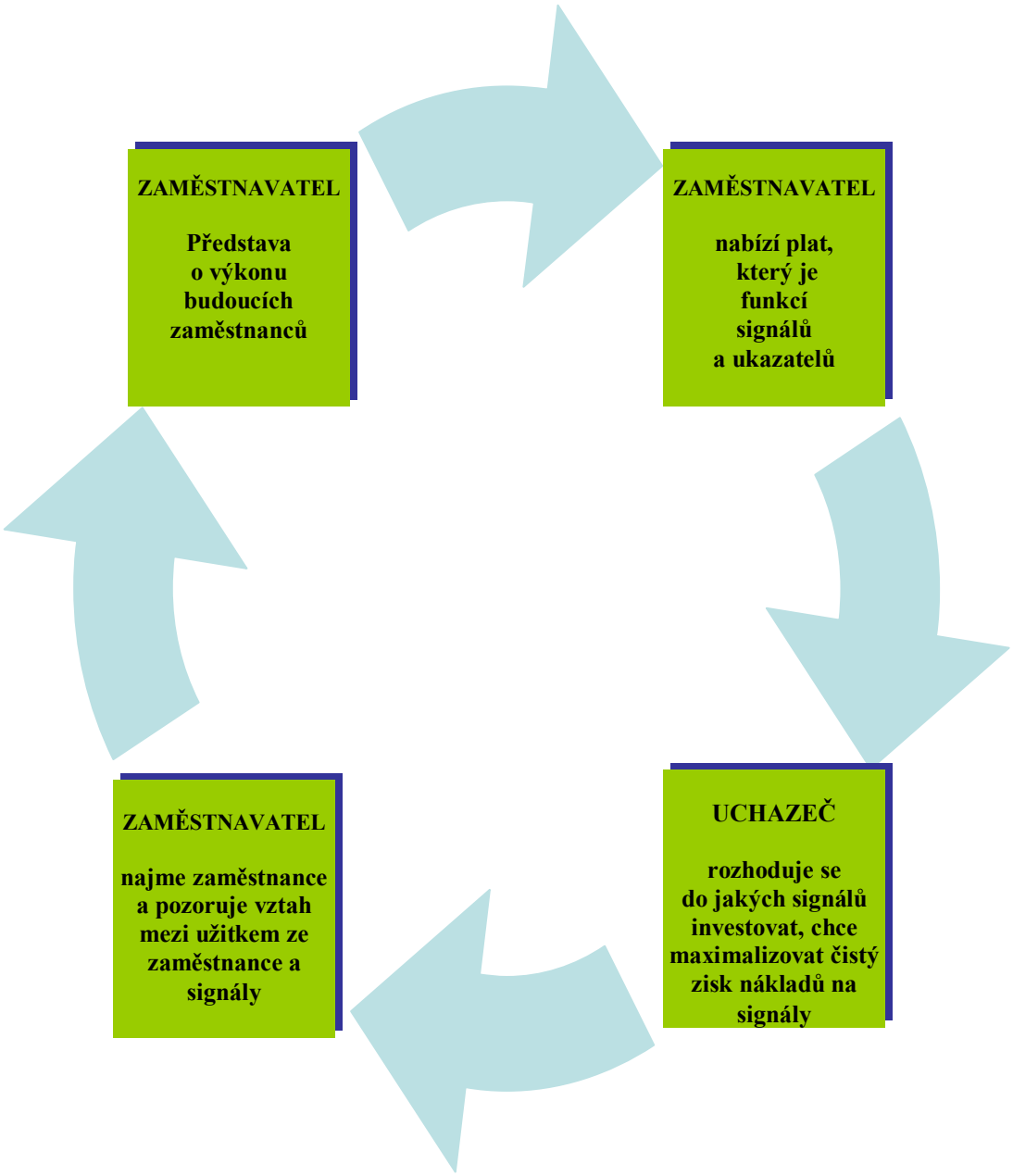

Obrázek 4 – Teorie signálů. Zpětná vazba mezi zaměstnavateli a zaměstnanci

V praxi to také znamená, že absolvent magisterského stupně vzdělání jako uchazeč o zaměstnání signalizuje svým diplomem zaměstnavateli, že při studiu vysoké školy **vykonal určité úsilí a prokázal své schopnosti**. Ukazuje, že měl motivaci se učit, umí zpracovávat informace, je cílevědomý a má sebekázeň, jeho komunikace je na určité úrovni, dokáže se přizpůsobit novým podmínkám, atp. Absolvent tak **signalizuje připravenost prokázat stejné vlastnosti v pracovním procesu**.

7.2 Vliv teorie signálů na ukazatele kvality vzdělávání

Teorie signálů popisuje způsob, jakým funguje informace na trhu práce. Publikované ukazatele kvality vzdělávání právě takovou informací jsou. Vyjadřují kvalitativní stránku signálů a přispívají k lepší možnosti hodnocení lidského kapitálu. Představují relevantní zdroj jak pro zaměstnavatele, tak pro uchazeče. Snižují riziko jejich nesprávného rozhodnutí.

Zaměstnavatelé mohou lépe vyhodnotit význam signálu uvedeného v životopise uchazeče, a mají lepší představu o jeho vlivu na očekávané schopnosti a vlastnosti a tedy budoucí výkon zaměstnance.

Uchazeči mohou lépe posoudit, do kterých signálů (jakého vzdělání, na jaké škole) je nejvýhodnější investovat.

Existence signalizační teorie je teoretickým vysvětlením skutečnosti, proč jsou ukazatele kvality vzdělávání důležitou součástí informací na trhu práce a lidského kapitálu.

8. Analýza financování výuky na pedagogických fakultách v ČR

Způsob financování vysokých škol ze zákona je popsán v kapitole 4.2 této práce, kde jsou podrobně rozepsány jednotlivé ukazatele. Rozpočet se člení na následující okruhy/části (MŠMT, 2009):

- **normativní část (ukazatele A, B1, B2)** – závisející na počtech studentů a absolventů,
- **sociální záležitosti studentů (ukazatele C, U1, U2, S, dotace na ubytování a stravování studentů)** – stipendium pro doktorandy v prezenčním studiu, ubytovací stipendium, sociální stipendium vyplácené studentům ze zákona a dotace na ubytování a stravování,
- **kvalitativní rozvoj (ukazatele G a I)** – programy, podporující zejména kvalitativní rozvoj veřejných vysokých škol, tj. Rozvojové programy a Fond rozvoje vysokých škol,
- **jiné (ukazatele D, F a M)** – zahraniční spolupráce, financování nových veřejných vysokých škol, které dosud nelze financovat standardním způsobem a další.

Výuka na vysokých školách je financována normativně podle počtu studentů resp. absolventů v akreditovaných studijních programech. Z výše uvedeného je zřejmé, že analýza se bude zabývat finančními prostředky přidělovanými na základě ukazatelů A, B1 a B2.

Mým záměrem bylo použít data publikovaná na www stránkách jednotlivých Pedagogických fakult v dokumentech Výroční zpráva o činnosti a Výroční zpráva o hospodaření. Při vyhledávání uvedených dokumentů jsem narazila na velmi rozdílné pojetí zpracování informací. V některých případech fakulta samostatné Výroční zprávy nevydávala vůbec a strohé informace byly součástí Výročních zpráv univerzity jako celku. Rozhodla jsem se proto oslovit zástupce fakult prostřednictvím elektronické pošty s žádostí o sdělení konkrétních požadavků pro účely mé diplomové práce. Ze sedmi oslovených

fakult odpověděly tři. Vzhledem k situaci jsem se rozhodla použít jako podklad Rozpis rozpočtu Vysokých škol publikovaný na stránkách MŠMT (2008). Některé z tabulek jsou členěny dle fakult, jiné pouze podle univerzit a studijních programů. Pro nalezení relevantních dat jsem porovnávala tabulky rozpočtu s aktuální nabídkou studijních programů jednotlivých fakult.

Hlavními kritérii pro rozdělování finančních prostředků v roce 2008 byl počet studentů k 31.10.2007, normativ a koeficient náročnosti daných studijních programů, akceptovaný počet studentů (dle dohody s MŠMT) a počet absolventů. **Základní normativ pro rok 2008 je 34 325 Kč.**

Údaje pro výpočet **ukazatele A**, tj. přepočtený počet studentů, koeficient ekonomické náročnosti a základní normativ jsou v tabulkách rozpočtu uvedeny beze zbytku.

Údaje akceptovaný počet studentů pro výpočet **ukazatele B1**, tj. odpočet přepočtených studentů, přesahujících dohodnutý počet přepočtených (financovaných) studentů jsou k dispozici pouze v rámci celých univerzit. Není možné spočítat poměrnou část připadající na fakulty, neboť tabulka operuje s odlišnými kategoriemi studijních programů (M13 – první až třetí roky studia v dlouhých magisterských programech a M47+N čtvrté a další roky studia v dlouhých magisterských programech a navazující magisterská studia).

Údaje pro výpočet ukazatele **B2 absolventi**, tj. koeficient ekonomické náročnosti, počet absolventů a základní normativ na absolventa jsou v tabulkách uvedeny.

8.1 Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta (PedF UK)

Na fakultě jsou 4 bakalářské, 5 magisterských, 2 navazující magisterské a 5 doktorských studijních programů s koeficientem ekonomické náročnosti 1-1,2.

Studuje zde celkem 6381 studentů (z toho 1686 bakalářské, 3381 magisterské, 115 navazující magisterské a 1199 doktorské studium).

Příspěvek dle ukazatele A činí celkem 211 036 965 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet studentů	Přepočtený počet studentů	Ukazatel A
B7505	1,2	125	122,5	5 045 775 Kč
B7506	1,2	114	112,0	4 613 280 Kč
B7507	1,2	1377	1301,0	53 588 190 Kč
B7701	1	70	70,0	2 402 750 Kč
M7501	1	332	285,0	9 782 625 Kč
M7503	1,2	524	497,0	20 471 430 Kč
M7504	1,2	1830	1502,5	61 887 975 Kč
M7506	1,2	188	170,0	7 002 300 Kč
M7701	1	507	430,0	14 759 750 Kč
N7501	1	110	110,0	3 775 750 Kč
N7503	1,2	5	5,0	205 950 Kč
P6101	1	128	83,0	2 848 975 Kč
P7105	1	602	394,5	13 541 213 Kč
P7501	1	269	185,0	6 350 125 Kč
P7507	1,2	26	21,0	864 990 Kč
P7701	1	174	113,5	3 895 888 Kč
***B**		**1686**	**1605,5**	**65 649 995 Kč**
***M**		**3381**	**2884,5**	**113 904 080 Kč**
***N**		**115**	**115,0**	**3 981 700 Kč**
***P**		**1199**	**797,0**	**27 501 190 Kč**
Celkem	**PedF UK**	**6381**	**5402,0**	**211 036 965 Kč**

Tabulka 3 – Příspěvek dle ukazatele A, Pedagogická fakulta Univerzita Karlova v Praze (MŠMT)

Rozpočet univerzity byl snížen o odpočet (ukazatel B1) v kategorii čtvrté a další roky studia v dlouhých magisterských programech a navazujících magisterských programech o 9 319 000 Kč. Část připadající na PedF UK nelze z dostupných dat určit.

Fakultu absolvovalo celkem 556 studentů. Bakalářské studium absolvovalo 134 studentů, magisterské 388 studentů a doktorské 34 studentů.

Příspěvek dle ukazatele B2 činí celkem 6 962 428 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet absolventů	Normativní počet absolventů	Ukazatel B2
B7505	1,2	26	31,2	324 948 Kč
B7507	1,2	108	129,6	1 349 784 Kč
M7501	1	34	34,0	354 110 Kč
M7503	1,2	45	54,0	562 410 Kč
M7504	1,2	232	278,4	2 899 536 Kč
M7506	1,2	62	74,4	774 876 Kč
M7701	1	15	15,0	156 225 Kč
P6101	1	4	6,0	62 490 Kč
P7105	1	1	1,5	15 623 Kč
P7501	1	25	37,5	390 563 Kč
P7507	1,2	3	5,4	56 241 Kč
P7701	1	1	1,5	15 623 Kč
***B**		**134**	**160,8**	**1 674 732 Kč**
***M**		**388**	**455,8**	**4 747 157 Kč**
***N**		**0**	**0,0**	**- Kč**
***P**		**34**	**51,9**	**540 539 Kč**
Celkem	**PedF UK**	**556**	**668,5**	**6 962 428 Kč**

Tabulka 4 – Příspěvek dle ukazatele B2, Pedagogická fakulta Univerzita Karlova v Praze (MŠMT)

8.2 Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích – Pedagogická fakulta (PF JU)

Na fakultě je otevřeno 9 bakalářských, 2 magisterské, 2 navazující magisterské a 1 doktorský studijní program s koeficientem ekonomické náročnosti 1-1,2-1,65.

Studuje zde celkem 3839 studentů (z toho 1701 bakalářské, 2104 magisterské, 28 navazující magisterské a 6 doktorské studium).

Příspěvek dle ukazatele A činí celkem 160 897 579 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet studentů	Přepočtený počet studentů	Ukazatel A
B1103	1,65	71	60,5	3 426 493 Kč
B1301	1,65	46	44,5	2 520 313 Kč
B1802	1,65	196	186,0	10 534 343 Kč
B2612	1,65	211	197,5	11 185 659 Kč
B6222	1	29	28,5	978 263 Kč
B7310	1,2	298	292,0	12 027 480 Kč
B7401	1,65	142	131,0	7 419 349 Kč
B7507	1,2	596	585,5	24 116 745 Kč
B7701	1	112	101,0	3 466 825 Kč
M7503	1,2	1599	1552,5	63 947 475 Kč
M7504	1,2	505	473,5	19 503 465 Kč
N2612	1,65	24	24,0	1 359 270 Kč
N7503	1,2	4	4,0	164 760 Kč
P7507	1,2	6	6,0	247 140 Kč
***B**		**1701**	**1626,5**	**75 675 469 Kč**
***M**		**2104**	**2026,0**	**83 450 940 Kč**
***N**		**28**	**28,0**	**1 524 030 Kč**
***P**		**6**	**6,0**	**247 140 Kč**
Celkem	**PF JU**	**3839**	**3686,5**	**160 897 579 Kč**

Tabulka 5 - Příspěvek dle ukazatele A, Pedagogická fakulta Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (MŠMT)

Rozpočet univerzity byl snížen o odpočet (ukazatel B1) v kategorii bakalářské programy o 10 434 000 Kč. Část připadající na PF JU nelze z dostupných dat určit.

Fakultu absolvovalo celkem 573 studentů. Bakalářské studium absolvovalo 253 studentů, magisterské 316 studentů a navazující magisterské 4 studenti.

Příspěvek dle ukazatele B2 činí celkem 7 569 622 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet absolventů	Normativní počet absolventů	Ukazatel B2
B1103	1,65	20	33,0	343 695 Kč
B1802	1,65	19	31,4	326 510 Kč
B2612	1,65	38	62,7	653 021 Kč
B7310	1,2	42	50,4	524 916 Kč
B7401	1,65	12	19,8	206 217 Kč
B7507	1,2	108	129,6	1 349 784 Kč
B7701	1	14	14,0	145 810 Kč
M7503	1,2	264	316,8	3 299 472 Kč
M7504	1,2	52	62,4	649 896 Kč
N2612	1,65	3	5,0	51 554 Kč
N7503	1,2	1	1,8	18 747 Kč
***B**		**253**	**340,9**	**3 549 953 Kč**
***M**		**316**	**379,2**	**3 949 368 Kč**
***N**		**4**	**6,8**	**70 301 Kč**
***P**		**0**	**0,0**	**- Kč**
Celkem	**PF JU**	**573**	**726,8**	**7 569 622 Kč**

Tabulka 6 - Příspěvek dle ukazatele B2, Pedagogická fakulta Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (MŠMT)

8.3 Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem – Pedagogická fakulta (PF UJEP)

Na fakultě jsou otevřeny 4 bakalářské, 4 magisterské, 3 navazující magisterské a 1 doktorský studijní program s koeficientem ekonomické náročnosti 1-1,2-1,65-2,8.

Studuje zde celkem 4279 studentů (z toho 1440 bakalářské, 2724 magisterské, 74 navazující magisterské a 41 doktorské studium).

Příspěvek dle ukazatele A činí celkem 161 372 981 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet studentů	Přepočtený počet studentů	Ukazatel A
B7310	1,2	190	182,5	7 517 175 Kč
B7401	1,65	289	248,5	14 074 108 Kč
B7505	1,2	193	188,0	7 743 720 Kč
B7507	1,2	768	746,0	30 727 740 Kč
M1701	2,8	59	43,0	4 132 730 Kč
M7503	1,2	1429	1194,5	49 201 455 Kč
M7504	1,2	967	849,5	34 990 905 Kč
M7505	1,2	269	237,0	9 762 030 Kč
N7105	1	71	55,5	1 905 038 Kč
N7503	1,2	2	1,0	41 190 Kč
N7504	1,2	1	1,0	41 190 Kč
P7507	1,2	41	30,0	1 235 700 Kč
***B**		**1440**	**1365,0**	**60 062 743 Kč**
***M**		**2724**	**2324,0**	**98 087 120 Kč**
***N**		**74**	**57,5**	**1 987 418 Kč**
***P**		**41**	**30,0**	**1 235 700 Kč**
Celkem	**PF UJEP**	**4279**	**3776,5**	**161 372 981 Kč**

Tabulka 7 - Příspěvek dle ukazatele A, Pedagogická fakulta Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem (MŠMT)

Rozpočet univerzity nebyl snížen o odpočet (ukazatel B1). Rozpočet PF UJEP tedy nebyl snižován.

Fakultu absolvovalo celkem 507 studentů. Bakalářské studium absolvovalo 103 studentů, magisterské 397 studentů, navazující magisterské 2 studenti a doktorské 5 studentů.

Příspěvek dle ukazatele B2 činí celkem 6 637 480 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet absolventů	Normativní počet absolventů	Ukazatel B2
B7310	1,2	17	20,4	212 466 Kč
B7401	1,65	30	49,5	515 543 Kč
B7507	1,2	56	67,2	699 888 Kč
M1701	2,8	8	22,4	233 296 Kč
M7503	1,2	206	247,2	2 574 588 Kč
M7504	1,2	122	146,4	1 524 756 Kč
M7505	1,2	61	73,2	762 378 Kč
N7105	1	2	2,0	20 830 Kč
P7507	1,2	5	9,0	93 735 Kč
***B**		**103**	**137,1**	**1 427 897 Kč**
***M**		**397**	**489,2**	**5 095 018 Kč**
***N**		**2**	**2,0**	**20 830 Kč**
***P**		**5**	**9,0**	**93 735 Kč**
Celkem	**PF UJEP**	**507**	**637,3**	**6 637 480 Kč**

Tabulka 8 - Příspěvek dle ukazatele B2, Pedagogická fakulta Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem (MŠMT)

8.4 Masarykova univerzita v Brně – Pedagogická fakulta (PedF MU)

Na fakultě lze studovat 4 bakalářské, 4 magisterské, 4 navazující magisterské a 3 doktorské studijní programy s koeficientem ekonomické náročnosti 1-1,2.

Studuje zde celkem 7191 studentů (z toho 4045 bakalářské, 1240 magisterské, 1699 navazující magisterské a 207 doktorské studium).

Příspěvek dle ukazatele A činí celkem 277 644 628 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet studentů	Přepočtený počet studentů	Ukazatel A
B7501	1	679	644,0	22 105 300 Kč
B7503	1,2	1	1,0	41 190 Kč
B7506	1,2	716	686,0	28 256 340 Kč
B7507	1,2	2649	2541,5	104 684 385 Kč
M7503	1,2	1223	1176,0	48 439 440 Kč
M7504	1,2	16	11,5	473 685 Kč
M7506	1,2	1	0,0	- Kč
M7532	1,2	0	0,0	- Kč
N7501	1	249	246,5	8 461 113 Kč
N7503	1,2	430	428,0	17 629 320 Kč
N7504	1,2	536	528,5	21 768 915 Kč
N7506	1,2	484	483,0	19 894 770 Kč
P7501	1	133	96,0	3 295 200 Kč
P7506	1,2	24	22,0	906 180 Kč
P7507	1,2	50	41,0	1 688 790 Kč
***B**		**4045**	**3872,5**	**155 087 215 Kč**
***M**		**1240**	**1187,5**	**48 913 125 Kč**
***N**		**1699**	**1686,0**	**67 754 118 Kč**
***P**		**207**	**159,0**	**5 890 170 Kč**
Celkem	**PedF MU**	**7191**	**6905,0**	**277 644 628 Kč**

Tabulka 9 - Příspěvek dle ukazatele A, Pedagogická fakulta Masarykova univerzita v Brně (MŠMT)

Rozpočet univerzity byl snížen o odpočet (ukazatel B1) v kategorii bakalářská studia o 21 607 000 Kč, první až třetí roky studia v dlouhých magisterských programech o 1 853 000 Kč, čtvrté a další roky studia v dlouhých magisterských programech

a navazujících magisterských programech o 37 225 000 Kč. Celkem tedy 60 685 000 Kč. Část připadající na PedF MU nelze z dostupných dat určit.

Fakultu absolvovalo celkem 1517 studentů. Bakalářské studium absolvovalo 652 studentů, magisterské 520 studentů, navazující magisterské 320 studentů a doktorské 25 studentů.

Příspěvek dle ukazatele B2 činí celkem 18 766 789 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet absolventů	Normativní počet absolventů	Ukazatel B2
B7501	1	96	96,0	999 840 Kč
B7503	1,2	6	7,2	74 988 Kč
B7506	1,2	166	199,2	2 074 668 Kč
B7507	1,2	384	460,8	4 799 232 Kč
M7503	1,2	400	480,0	4 999 200 Kč
M7504	1,2	104	124,8	1 299 792 Kč
M7506	1,2	4	4,8	49 992 Kč
M7532	1,2	12	14,4	149 976 Kč
N7501	1	58	58,0	604 070 Kč
N7503	1,2	43	51,6	537 414 Kč
N7504	1,2	2	2,4	24 996 Kč
N7506	1,2	217	260,4	2 712 066 Kč
P7501	1	9	13,5	140 603 Kč
P7506	1,2	7	12,6	131 229 Kč
P7507	1,2	9	16,2	168 723 Kč
***B**		**652**	**763,2**	**7 948 728 Kč**
***M**		**520**	**624,0**	**6 498 960 Kč**
***N**		**320**	**372,4**	**3 878 546 Kč**
***P**		**25**	**42,3**	**440 555 Kč**
Celkem	**PedF MU**	**1517**	**1801,9**	**18 766 789 Kč**

Tabulka 10 - Příspěvek dle ukazatele B2, Pedagogická fakulta Masarykova univerzita v Brně (MŠMT)

8.5 Univerzita Palackého v Olomouci – Pedagogická fakulta (PdF UP)

Na fakultě je 5 bakalářských, 4 magisterské, 2 navazující magisterské a 4 doktorské studijní programy s koeficientem ekonomické náročnosti 1-1,2-1,65.

Studuje zde celkem 5762 studentů (z toho 2826 bakalářské, 2587 magisterské, 170 navazující magisterské a 179 doktorské studium).

Příspěvek dle ukazatele A činí celkem 220 870 219 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet studentů	Přepočtený počet studentů	Ukazatel A
B7310	1,2	1203	1150,5	47 389 095 Kč
B7501	1	399	395,5	13 575 538 Kč
B7505	1,2	57	57,0	2 347 830 Kč
B7506	1,2	689	667,0	27 473 730 Kč
B7507	1,2	478	474,5	19 544 655 Kč
M7501	1	677	672,0	23 066 400 Kč
M7503	1,2	1075	1033,5	42 569 865 Kč
M7504	1,2	482	462,5	19 050 375 Kč
M7506	1,2	353	336,0	13 839 840 Kč
N7501	1	68	68,0	2 334 100 Kč
N7506	1,2	102	102,0	4 201 380 Kč
P1512	1,65	16	9,5	538 044 Kč
P7501	1	131	108,5	3 724 263 Kč
P7506	1,2	11	11,0	453 090 Kč
P7507	1,2	21	18,5	762 015 Kč
***B**		**2826**	**2744,5**	**110 330 848 Kč**
***M**		**2587**	**2504,0**	**98 526 480 Kč**
***N**		**170**	**170,0**	**6 535 480 Kč**
***P**		**179**	**147,5**	**5 477 412 Kč**
Celkem	**PdF UP**	**5762**	**5566,0**	**220 870 219 Kč**

Tabulka 11 - Příspěvek dle ukazatele A, Pedagogická fakulta Univerzita Palackého v Olomouci (MŠMT)

Rozpočet univerzity byl snížen o odpočet (ukazatel B1) v kategorii bakalářská studia o 2 076 000 Kč, čtvrté a další roky studia v dlouhých magisterských programech

a navazujících magisterských programech o 12 854 000 Kč. Celkem tedy 14 930 000 Kč. Část připadající na PdF UP nelze z dostupných dat určit.

Fakultu absolvovalo celkem 715 studentů. Bakalářské studium absolvovalo 137 studentů, magisterské 531 studentů a doktorské 47 studentů.

Příspěvek dle ukazatele B2 činí celkem 8 938 934 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet absolventů	Normativní počet absolventů	Ukazatel B2
B7506	1,2	115	138,0	1 437 270 Kč
B7507	1,2	22	26,4	274 956 Kč
M7501	1	134	134,0	1 395 610 Kč
M7503	1,2	252	302,4	3 149 496 Kč
M7504	1,2	62	74,4	774 876 Kč
M7506	1,2	83	99,6	1 037 334 Kč
P1512	1,65	9	22,3	231 994 Kč
P7501	1	24	36,0	374 940 Kč
P7506	1,2	7	12,6	131 229 Kč
P7507	1,2	7	12,6	131 229 Kč
***B**		**137**	**164,4**	**1 712 226 Kč**
***M**		**531**	**610,4**	**6 357 316 Kč**
***N**		**0**	**0,0**	**- Kč**
***P**		**47**	**83,5**	**869 392 Kč**
Celkem	**PdF UP**	**715**	**858,3**	**8 938 934 Kč**

Tabulka 12 - Příspěvek dle ukazatele B2, Pedagogická fakulta Univerzita Palackého v Olomouci (MŠMT)

8.6 Ostravská univerzita v Ostravě – Fakulta pedagogická (FPD OU)

Na fakultě je možné studovat 8 bakalářských, 4 magisterské, 5 navazujících magisterských a 1 doktorský studijní program s koeficientem ekonomické náročnosti 1-1,2-1,65-3,5.

Studuje zde celkem 5437 studentů (z toho 3132 bakalářské, 1820 magisterské, 438 navazující magisterské a 47 doktorské studium).

Příspěvek dle ukazatele A činí celkem 241 636 844 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet studentů	Přepočtený počet studentů	Ukazatel A
B7310	1,2	1066	1015,5	41 828 445 Kč
B7401	1,65	299	284,5	16 113 013 Kč
B7404	1,2	0	0,0	- Kč
B7501	1	8	7,0	240 275 Kč
B7505	1,2	58	58,0	2 389 020 Kč
B7506	1,2	305	298,5	12 295 215 Kč
B7507	1,2	1259	1228,0	50 581 320 Kč
B8206	3,5	137	134,0	16 098 425 Kč
M7503	1,2	1102	1036,5	42 693 435 Kč
M7504	1,2	559	550,0	22 654 500 Kč
M7505	1,2	80	75,0	3 089 250 Kč
M8201	3,5	79	77,5	9 310 656 Kč
N7310	1,2	64	62,0	2 553 780 Kč
N7503	1,2	3	2,0	82 380 Kč
N7504	1,2	144	144,0	5 931 360 Kč
N7507	1,2	167	166,0	6 837 540 Kč
N8206	3,5	60	60,0	7 208 250 Kč
P7507	1,2	47	42,0	1 729 980 Kč
***B**		**3132**	**3025,5**	**139 545 713 Kč**
***M**		**1820**	**1739,0**	**77 747 841 Kč**
***N**		**438**	**434,0**	**22 613 310 Kč**
***P**		**47**	**42,0**	**1 729 980 Kč**
Celkem	**FPD OU**	**5437**	**5240,5**	**241 636 844 Kč**

Tabulka 13 – Příspěvek dle ukazatele A, Fakulta pedagogická Ostravská univerzita (MŠMT)

Rozpočet univerzity byl snížen o odpočet (ukazatel B1) v kategorii bakalářská studia o 21 212 000 Kč, čtvrté a další roky studia v dlouhých magisterských programech a navazujících magisterských programech o 2 196 000 Kč. Celkem tedy 23 408 000 Kč. Část připadající na FPD OU nelze z dostupných dat určit.

Fakultu absolvovalo celkem 768 studentů. Bakalářské studium absolvovalo 424 studentů, magisterské 250 studentů a navazující magisterské 94 studentů.

Příspěvek dle ukazatele B2 činí celkem 9 263 101 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet absolventů	Normativní počet absolventů	Ukazatel B2
B7401	1,65	24	39,6	412 434 Kč
B7404	1,2	7	8,4	87 486 Kč
B7501	1	215	215,0	2 239 225 Kč
B7506	1,2	65	78,0	812 370 Kč
B7507	1,2	113	135,6	1 412 274 Kč
M7503	1,2	197	236,4	2 462 106 Kč
M7504	1,2	11	13,2	137 478 Kč
M7505	1,2	42	50,4	524 916 Kč
N7504	1,2	51	61,2	637 398 Kč
N7507	1,2	43	51,6	537 414 Kč
***B**		**424**	**476,6**	**4 963 789 Kč**
***M**		**250**	**300,0**	**3 124 500 Kč**
***N**		**94**	**112,8**	**1 174 812 Kč**
***P**		**0**	**0,0**	**- Kč**
Celkem	**FPD OU**	**768**	**889,4**	**9 263 101 Kč**

Tabulka 14 - Příspěvek dle ukazatele B2, Fakulta pedagogická Ostravská univerzita (MŠMT)

8.7 Univerzita Hradec Králové – Pedagogická fakulta (PdF UHK)

Na fakultě je otevřeno 8 bakalářských, 3 magisterské, 3 navazující magisterské a 1 doktorský studijní program s koeficientem ekonomické náročnosti 1-1,2-1,65-2,25-2,8.

Studuje zde celkem 5117 studentů (z toho 2289 bakalářské, 2466 magisterské, 313 navazující magisterské a 49 doktorské studium).

Příspěvek dle ukazatele A činí celkem 200 885 346 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet studentů	Přepočtený počet studentů	Ukazatel A
B1103	1,65	34	33,0	1 868 996 Kč
B1501	2,25	67	66,0	5 097 263 Kč
B1701	2,8	68	58,0	5 574 380 Kč
B6731	1	491	484,5	16 630 463 Kč
B7202	1,2	171	154,5	6 363 855 Kč
B7310	1,2	160	146,0	6 013 740 Kč
B7506	1,2	329	301,0	12 398 190 Kč
B7507	1,2	969	922,0	37 977 180 Kč
M7503	1,2	1417	1331,0	54 823 890 Kč
M7504	1,2	724	681,5	28 070 985 Kč
M7505	1,2	325	297,0	12 233 430 Kč
N6731	1	67	61,0	2 093 825 Kč
N7506	1,2	87	86,0	3 542 340 Kč
N7507	1,2	159	155,0	6 384 450 Kč
P7507	1,2	49	44,0	1 812 360 Kč
***B**		**2289**	**2165,0**	**91 924 066 Kč**
***M**		**2466**	**2309,5**	**95 128 305 Kč**
***N**		**313**	**302,0**	**12 020 615 Kč**
***P**		**49**	**44,0**	**1 812 360 Kč**
Celkem	**PdF UHK**	**5117**	**4820,5**	**200 885 346 Kč**

Tabulka 15 - Příspěvek dle ukazatele A, Pedagogická fakulta Univerzita Hradec Králové (MŠMT)

Rozpočet univerzity byl snížen o **odpočet (ukazatel B1)** v kategorii **bakalářská studia** o 9 456 000 Kč. Část připadající na PdF UHK je uvedena ve Výroční zprávě o hospodaření a činí **4 427 925 Kč**.

Fakultu absolvovalo celkem 865 studentů. Bakalářské studium absolvovalo 401 studentů, magisterské 323 studentů, navazující magisterské 137 studentů a doktorské 4 studenti.

Příspěvek dle ukazatele B2 činí celkem 10 975 327 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet absolventů	Normativní počet absolventů	Ukazatel B2
B1701	2,8	20	56,0	583 240 Kč
B6731	1	70	70,0	729 050 Kč
B7105	1	1	1,0	10 415 Kč
B7202	1,2	35	42,0	437 430 Kč
B7310	1,2	17	20,4	212 466 Kč
B7506	1,2	74	88,8	924 852 Kč
B7507	1,2	184	220,8	2 299 632 Kč
M7503	1,2	175	210,0	2 187 150 Kč
M7504	1,2	81	97,2	1 012 338 Kč
M7505	1,2	67	80,4	837 366 Kč
N6731	1	22	22,0	229 130 Kč
N7506	1,2	32	38,4	399 936 Kč
N7507	1,2	83	99,6	1 037 334 Kč
P7507	1,2	4	7,2	74 988 Kč
***B**		**401**	**499,0**	**5 197 085 Kč**
***M**		**323**	**387,6**	**4 036 854 Kč**
***N**		**137**	**160,0**	**1 666 400 Kč**
***P**		**4**	**7,2**	**74 988 Kč**
Celkem	**PdF UHK**	**865**	**1053,8**	**10 975 327 Kč**

Tabulka 16 - Příspěvek dle ukazatele B2, Pedagogická fakulta Univerzita Hradec Králové (MŠMT)

8.8 Západočeská Univerzita v Plzni – Fakulta pedagogická (FPE ZČU)

Na fakultě je 7 bakalářských, 2 magisterské, 3 navazující magisterské a 1 doktorský studijní program s koeficientem ekonomické náročnosti 1-1,2-1,65.

Studuje zde celkem 3636 studentů (z toho 1673 bakalářské, 1717 magisterské, 199 navazující magisterské a 47 doktorské studium).

Příspěvek dle ukazatele A činí celkem 143 961 624 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet studentů	Přepočtený počet studentů	Ukazatel A
B1001	1,65	526	497,5	28 176 534 Kč
B1301	1,65	127	110,0	6 229 988 Kč
B7106	1	112	108,5	3 724 263 Kč
B7401	1,65	259	232,0	13 139 610 Kč
B7502	1	163	159,0	5 457 675 Kč
B7507	1,2	397	386,5	15 919 935 Kč
B7531	1,2	89	84,0	3 459 960 Kč
M7503	1,2	1127	877,0	36 123 630 Kč
M7504	1,2	590	546,5	22 510 335 Kč
N6731	1	78	73,0	2 505 725 Kč
N7503	1,2	76	73,0	3 006 870 Kč
N7504	1,2	45	45,0	1 853 550 Kč
P7507	1,2	47	45,0	1 853 550 Kč
***B**		**1673**	**1577,5**	**76 107 964 Kč**
***M**		**1717**	**1423,5**	**58 633 965 Kč**
***N**		**199**	**191,0**	**7 366 145 Kč**
***P**		**47**	**45,0**	**1 853 550 Kč**
Celkem	**FPE ZČU**	**3636**	**3237,0**	**143 961 624 Kč**

Tabulka 17 - Příspěvek dle ukazatele A, Fakulta pedagogická Západočeská univerzita v Plzni (MŠMT)

Rozpočet univerzity nebyl snížen o odpočet (ukazatel B1). Rozpočet FPE ZČU tedy nebyl snižován.

Fakultu absolvovalo celkem 513 studentů. Bakalářské studium absolvovalo 117 studentů, magisterské 374 studentů, navazující magisterské 21 a doktorské 1 student.

Příspěvek dle ukazatele B2 činí celkem 6 503 126 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet absolventů	Normativní počet absolventů	Ukazatel B2
B1001	1,65	1	1,7	17 185 Kč
B1301	1,65	27	44,6	463 988 Kč
B7401	1,65	20	33,0	343 695 Kč
B7502	1	47	47,0	489 505 Kč
B7531	1,2	22	26,4	274 956 Kč
M7503	1,2	263	315,6	3 286 974 Kč
M7504	1,2	111	133,2	1 387 278 Kč
N6731	1	20	20,0	208 300 Kč
N7503	1,2	1	1,2	12 498 Kč
P7507	1,2	1	1,8	18 747 Kč
***B**		**117**	**152,6**	**1 589 329 Kč**
***M**		**374**	**448,8**	**4 674 252 Kč**
***N**		**21**	**21,2**	**220 798 Kč**
***P**		**1**	**1,8**	**18 747 Kč**
Celkem	**FPE ZČU**	**513**	**624,4**	**6 503 126 Kč**

Tabulka 18 - Příspěvek dle ukazatele B2, Fakulta pedagogická Západočeská univerzita v Plzni (MŠMT)

8.9 Technická univerzita v Liberci – Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická (FP TUL)

Na fakultě je 14 bakalářských, 2 magisterské a 1 doktorský studijní program s koeficientem ekonomické náročnosti 1-1,2-1,65-2,8.

Studuje zde celkem 3824 studentů (z toho 2626 bakalářské, 1189 magisterské a 9 doktorské studium).

Příspěvek dle ukazatele A činí celkem 138 545 998 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet studentů	Přepočtený počet studentů	Ukazatel A
B1301	1,65	23	23,0	1 302 634 Kč
B1701	2,8	1	1,0	96 110 Kč
B6101	1	112	112,0	3 844 400 Kč
B6208	1	1108	1073,5	36 847 888 Kč
B7106	1	47	45,0	1 544 625 Kč
B7310	1,2	39	39,0	1 606 410 Kč
B7401	1,65	66	66,0	3 737 993 Kč
B7501	1	108	101,5	3 483 988 Kč
B7502	1	6	1,5	51 488 Kč
B7505	1,2	118	116,0	4 778 040 Kč
B7506	1,2	283	273,0	11 244 870 Kč
B7507	1,2	331	327,5	13 489 725 Kč
B7508	1	382	378,0	12 974 850 Kč
B7531	1,2	2	0,0	- Kč
M7503	1,2	1172	1032,5	42 528 675 Kč
M7504	1,2	17	15,0	617 850 Kč
P3901	1,65	9	7,0	396 454 Kč
***B**		**2626**	**2557,0**	**95 003 019 Kč**
***M**		**1189**	**1047,5**	**43 146 525 Kč**
***N**		**0**	**0,0**	**- Kč**
***P**		**9**	**7,0**	**396 454 Kč**
Celkem	**FP TUL**	**3824**	**3611,5**	**138 545 998 Kč**

Tabulka 19 - Příspěvek dle ukazatele A, Fakulta pedagogická Technická univerzita v Liberci (MŠMT)

Rozpočet univerzity byl snížen o odpočet (ukazatel B1) v kategorii bakalářská studia o 1 733 000 Kč, první až třetí roky studia v dlouhých magisterských programech o 2 917 000 Kč. Celkem tedy 4 650 000 Kč. Část připadající na FP TUL nelze z dostupných dat určit.

Fakultu absolvovalo celkem 399 studentů. Bakalářské studium absolvovalo 208 studentů, magisterské 190 studentů a doktorské 1 student.

Příspěvek dle ukazatele B2 činí celkem 4 697 946 Kč.

Studijní program	Koeficient náročnosti	Počet absolventů	Normativní počet absolventů	Ukazatel B2
B6208	1	43	43,0	447 845 Kč
B7501	1	9	9,0	93 735 Kč
B7502	1	17	17,0	177 055 Kč
B7506	1,2	59	70,8	737 382 Kč
B7508	1	76	76,0	791 540 Kč
B7531	1,2	4	4,8	49 992 Kč
M7503	1,2	184	220,8	2 299 632 Kč
M7504	1,2	6	7,2	74 988 Kč
P3901	1,65	1	2,5	25 777 Kč
***B**		**208**	**220,6**	**2 297 549 Kč**
***M**		**190**	**228,0**	**2 374 620 Kč**
***N**		**0**	**0,0**	**- Kč**
***P**		**1**	**2,5**	**25 777 Kč**
Celkem	**FP TUL**	**399**	**451,1**	**4 697 946 Kč**

Tabulka 20 - Příspěvek dle ukazatele B2, Fakulta pedagogická Technická univerzita v Liberci (MŠMT)

8.10 Souhrn za všechny pedagogické fakulty

8.10.1 Ukazatel A

Prostředky státního rozpočtu přidělované podle pravidel ukazatele A (studijní programy) přidělené jednotlivým pedagogickým fakultám v ČR můžeme rozdělit na celkovou výši finančních prostředků ve struktuře podle druhů studia. V procentuálním vyjádření jsou prostředky přidělovány takto (viz graf):

- 49% bakalářská studia,
- 41% magisterská studia,
- 7% navazující magisterská studia,
- 3% doktorská studia.

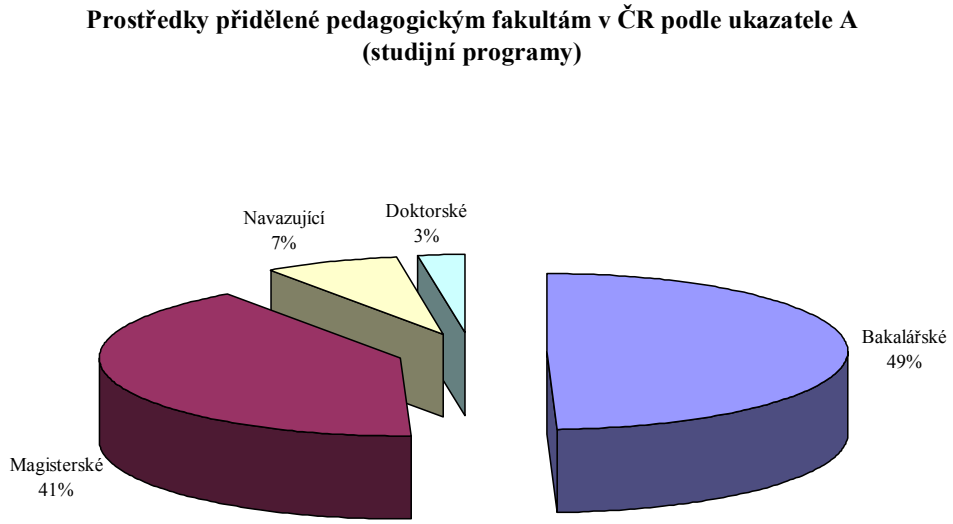

Obrázek 5 – Příspěvek dle ukazatele A podle druhů studia (MŠMT)

Z tabulky i grafu je dobře patrné rozložení prostředků na studijní programy podle druhů studia na jednotlivých fakultách.

Masarykova universita, Univerzita Palackého v Olomouci a Ostravská univerzita mají v rámci ČR největší podíl bakalářských programů. Nejvýznamnějším příjemcem financí dle ukazatele A je pro magisterské programy Univerzita Karlova. Nejvíce prostředků na navazující magisterská studia získala v roce 2008 Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity. U doktorských programů je pak patrné výrazné prvenství Univerzity Karlovy.

Ukazatel A	**Studium**			
Univerzita	**Bakalářské**	**Magisterské**	**Navazující**	**Doktorské**
PedF UK	65 649 995 Kč	113 904 080 Kč	3 981 700 Kč	27 501 190 Kč
PF JU	75 675 469 Kč	83 450 940 Kč	1 524 030 Kč	247 140 Kč
PF UJEP	60 062 743 Kč	98 087 120 Kč	1 987 418 Kč	1 235 700 Kč
PedF MU	155 087 215 Kč	48 913 125 Kč	67 754 118 Kč	5 890 170 Kč
PdF UP	110 330 848 Kč	98 526 480 Kč	6 535 480 Kč	5 477 412 Kč
FPD OU	139 545 713 Kč	77 747 841 Kč	22 613 310 Kč	1 729 980 Kč
PdF UHK	91 924 066 Kč	95 128 305 Kč	12 020 615 Kč	1 812 360 Kč
FPE ZČU	76 107 964 Kč	58 633 965 Kč	7 366 145 Kč	1 853 550 Kč
FP TUL	95 003 019 Kč	43 146 525 Kč	- Kč	396 454 Kč
CELKEM	**869 387 033 Kč**	**717 538 381 Kč**	**123 782 815 Kč**	**46 143 956 Kč**

Tabulka 21 – Příspěvek dle ukazatele A (MŠMT)

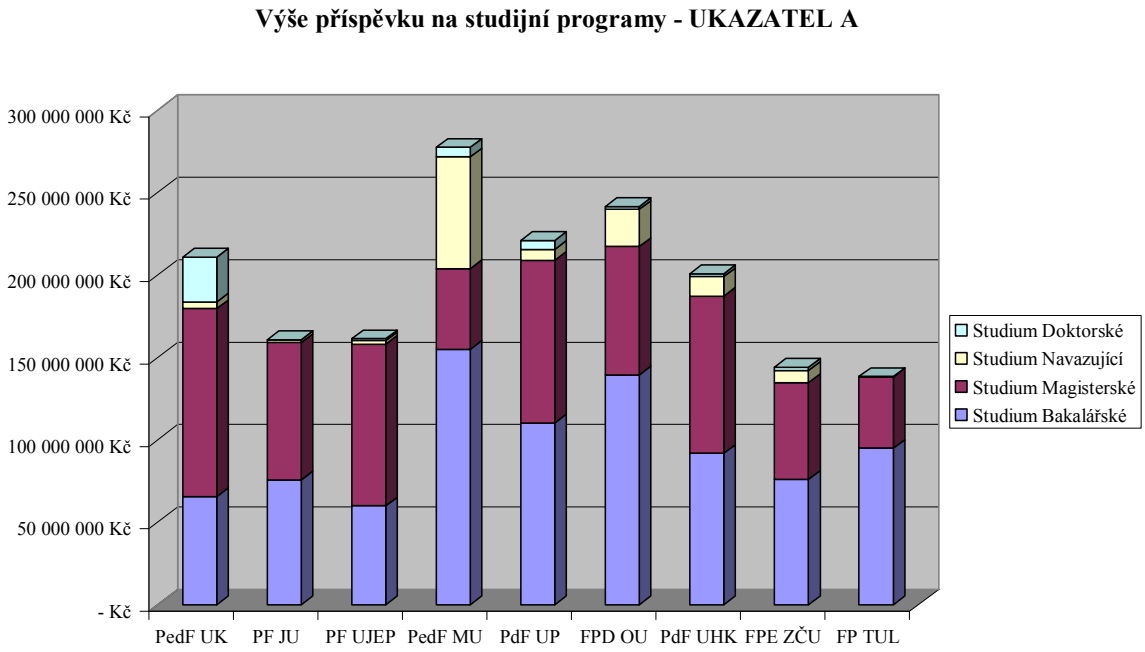

Obrázek 6 – Grafické vyjádření výše příspěvku dle ukazatele A (MŠMT)

8.10.2 Ukazatel B1

Ukazatel B1 (odpočet za nárůst počtu studentů nad akceptovatelný počet studentů) není obsažen v dokumentech publikovaných jednotlivými fakultami resp. univerzitami (vyjma PdF UHK). Univerzitě J. E. Purkyně v Ústí nad Labem a Západočeské univerzitě v Plzni nebyl rozpočet podle ukazatele B1 krácen, z čehož vyplývá, že nebyl z tohoto titulu krácen ani rozpočet jejich pedagogických fakult.

Krácení rozpočtu podle ukazatele B1 za univerzity je uvedeno v kapitolách 8.1 až 8.9 včetně jednotlivých kategorií.

8.10.3 Ukazatel B2

Bonifikace za absolventy (ukazatel B2) byla v členění podle jednotlivých druhů studia na pedagogických fakultách v ČR přidělena takto: 38% bakalářská studia, 50% magisterská studia, 9% navazující magisterská studia a 3% doktorská studia (viz graf).

Prostředky přidělené pedagogickým fakultám v ČR podle ukazatele B2 (absolventi)

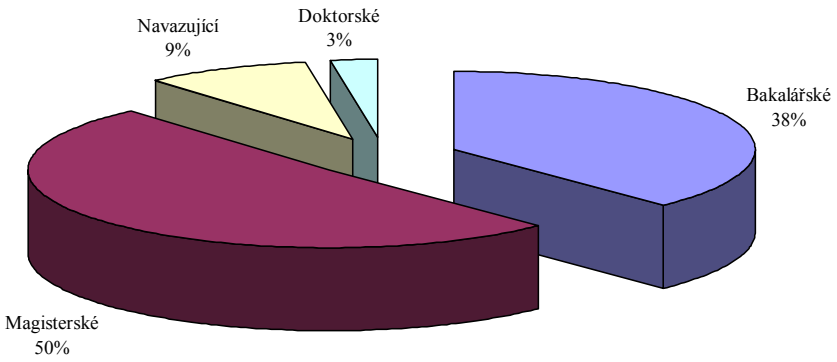

Obrázek 7- Příspěvek dle ukazatele B2 podle druhů studia (MŠMT)

Rozložení finančních prostředků přidělených podle ukazatele B2 absolventi zobrazuje poměr skutečného počtu absolventů (s výjimkou doktorských studijních programů, kde je bonifikace násobena koeficientem 1,5).

Nejvyšší objem prostředků za absolvování bakalářských studií byl přidělen pedagogickým fakultám Masarykovy univerzity v Brně, Univerzity Hradec Králové a Ostravské univerzity. Za magisterské studium mají nejvyšší počet absolventů Masarykova univerzita a Univerzita Palackého v Olomouci. Nejvyšší počet absolventů u navazujících magisterských oborů má Masarykova univerzita v Brně. Univerzita Karlova spolu s Univerzitou Palackého a Technickou univerzitou v Liberci naopak nemá žádné absolventy v navazujících magisterských oborech. Vzhledem k tomu, že jde o absolventy z roku 2008, lze usuzovat na vliv harmonizace, tj. postupného zavádění dvoustupňového studia namísto dlouhých magisterských programů. Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy a Technické univerzity v Liberci ovšem nemají navazující magisterské obory ani v nabídce programů.

Ukazatel B2	Studium			
Univerzita	Bakalářské	Magisterské	Navazující	Doktorské
PedF UK	1 674 732 Kč	4 747 157 Kč	- Kč	540 539 Kč
PF JU	3 549 953 Kč	3 949 368 Kč	64 052 Kč	- Kč
PF UJEP	1 427 897 Kč	5 095 018 Kč	20 830 Kč	93 735 Kč
PedF MU	7 948 728 Kč	6 498 960 Kč	3 878 546 Kč	440 555 Kč
PdF UP	1 712 226 Kč	6 357 316 Kč	- Kč	869 392 Kč
FPD OU	4 963 789 Kč	3 124 500 Kč	1 174 812 Kč	- Kč
PdF UHK	5 197 085 Kč	4 036 854 Kč	1 666 400 Kč	74 988 Kč
FPE ZČU	1 589 329 Kč	4 674 252 Kč	220 798 Kč	18 747 Kč
FP TUL	2 297 549 Kč	2 374 620 Kč	- Kč	25 777 Kč
CELKEM	**30 361 287 Kč**	**40 858 045 Kč**	**7 025 438 Kč**	**2 063 732 Kč**

Tabulka 22- Příspěvek dle ukazatele B2(MŠMT)

Na obrázku je graficky znázorněna skladba příspěvku za absolventy v jednotlivých druzích studia na různých pedagogických fakultách. Bonifikace za absolventy na pedagogické fakultě Masarykovy univerzity v Brně velmi výrazně převyšuje příspěvky dle stejného ukazatele u ostatních pedagogických fakult.

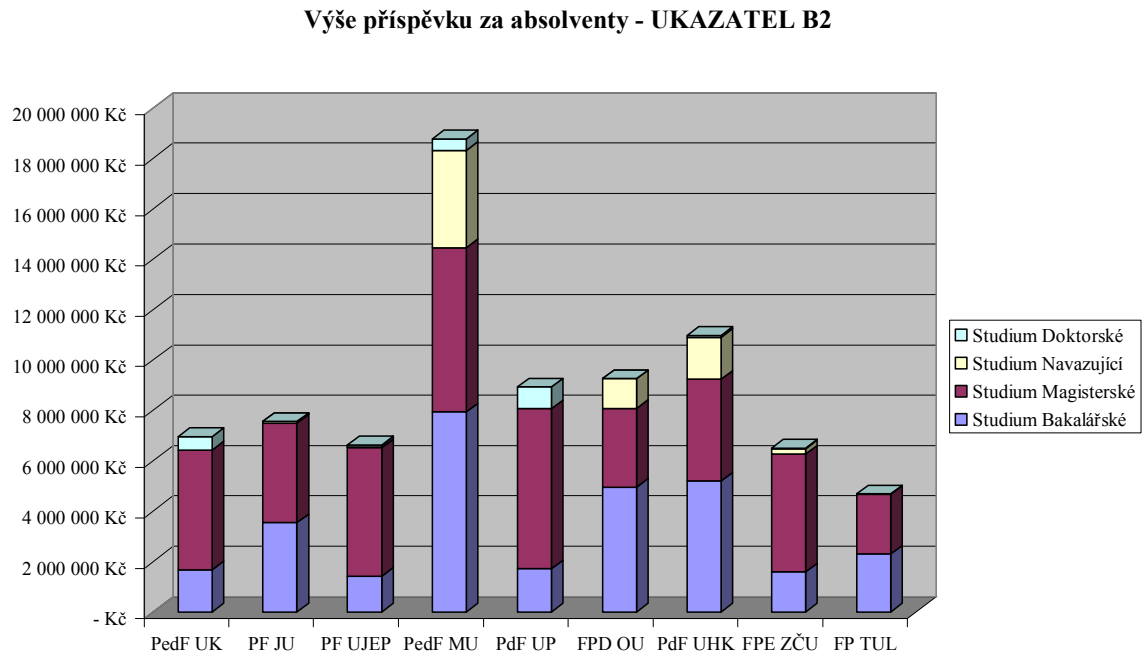

Obrázek 8 - Grafické vyjádření výše příspěvku dle ukazatele B2(MŠMT)

9. Závěr

Nacházíme se na počátku fáze ekonomiky tažené investicemi, pro kterou je charakteristický důraz na lidské zdroje. Rozvíjí se nejen samotné terciární vzdělávání, ale také profesní vzdělávání, rekvalifikace, kursy celoživotního vzdělávání a možnost získat různé odborné nebo jazykové certifikáty. To vše představuje řešení pro zvládnutí nároků, které klade na člověka doba. Lidský kapitál již není vnímám pouze jako specifický výrobní faktor, ani není popisován čistě ekonomickými odbornými termíny. V současném kvalitativním pojetí představuje komplexní pohled na vyvíjející se schopnost člověka vytvářet přidanou hodnotu. Vzdělávání se stává celoživotní záležitostí.

Probíhající Boloňský proces se stará o postupné budování Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání, při zachování jedinečnosti národních systémů. Hlavní důraz je kladen na zabezpečení kvality, zavedení „krátkých“ bakalářských a navazujících magisterských programů, celoživotní přístup ke vzdělání, uznávání vzdělání, mobilitu a sociální rozměr procesu. Změny se týkají i České republiky, která řeší zejména otázky posílení autonomie a odpovědnosti vysokých škol, diversifikace vysokoškolských institucí, odstranění bariér v přístupu ke vzdělávání, transformace VOŠ, užší spolupráce se zaměstnavateli, zavedení vyšší odpovědnosti institucí a studentů za kvalitu, rozvoje celoživotního vzdělávání, posílení kvality univerzitního výzkumu a přílivu dalších finančních zdrojů do terciárního sektoru. Cílem změn je efektivní a kvalitní vzdělávací soustava, která plně uspokojuje potřeby společnosti.

Český systém vysokého školství se dobře vyrovnal s požadavkem kvantity a zvládl velký nárůst počtu studentů i studijních oborů. Do popředí se nyní dostává kvalitativní stránka věci. Vývoj a zavedení metodiky hodnocení kvality je nyní stěžejním úkolem odpovědných zástupců ministerstva a reprezentace vysokých škol. Na důležitost existence relevantních informací dostupných jak uchazečům, tak zaměstnavatelům poukazuje také teorie signálů.

Fungující systém normativního financování vzdělání představuje moderní a přehledný způsob rozdělování finančních prostředků. Konkrétní nastavení jednotlivých ukazatelů je účinným nástrojem směrování vývoje vysokého školství. Jsem toho názoru, že dalším nezbytným krokem, který posílí zodpovědnost i kvalitu je diskutované zavedení školného.

S tím také souvisí přechod od nepřímých podpor studia a k přímým, jednoduchým a transparentním, který bude garancí rovného přístupu ke vzdělání.

Závěrem si dovoluji tvrdit, že tak jako občanský zákoník pracuje s obtížně kvalifikovatelným právním institutem „dobré mravy“, bude kvalita ve vzdělávání vždy do velké míry záviset na osobnosti pedagoga, jeho vnitřní motivaci a přístupu ke své práci „podle nejlepšího vědomí a svědomí“. Věřím, že tyto vágně znějící pojmy nemůže nahradit sebelepší procesní řízení, ani vnější finanční nebo jiná motivace.

10. Seznam literatury

Tištěné dokumenty

Monografie

- ARMSTRONG, Michael. *Personální management.* Praha : Grada, 1999. ISBN 80-7169-614-5.
- HOLMAN, Robert. *Ekonomie.* Praha : C. H. Beck, 1999. ISBN 80-7179-255-1
- KAMENÍČEK, Jiří. *Lidský kapitál : úvod do ekonomie chování.* 2003. vyd. Praha : Karolinum, 2003. 248 s. ISBN 80-246-0449-3.
- MÜHLEISEN, Stefan, OBERHUBER, Nadine. *Komunikační a jiné měkké dovednosti.* Praha : GRADA, 2008. ISBN 978-80-247-2662-5.
- SVOBODA, Libor. *Kolik nás stojí bezplatné vzdělání?.* Praha : ÚIV, Nakladatelství TAURIS, 1999. ISBN 80-211-0311-6.
- VALACH, Josef a kolektiv. *Finanční řízení podniku.* Praha : EKOPRESS, 2001. ISBN 80-86119-21-1. .
- STIGLITZ, Joseph, E. *Ekonomie veřejného sektoru.* Praha: GRADA, 1997. ISBN: 80-7169-454-1.
- ŠRÉDL, Karel. *Znalostní ekonomika a vzdělávání.* ČZU v Praze, PEF, 2010. ISBN 978-80-213-2039-9.

Elektronické dokumenty

Webové stránky

- *ALMA MATER, Zpravodaj rady vysokých škol* [online]. 2007 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.radavs.cz/>.
- *Bologna process* [online]. Neuvedeno [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.bologna.msmt.cz/>.
- *EACEA, EURYDICE* [online]. 2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/index_en.php>.
- *Fakulta pedagogická Západočeské Univerzity v Plzni* [online]. 2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.zcu.cz/fpe/>.
- *Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická* [online]. 2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.fp.tul.cz/>.
- *Institut pro analýzy vysokého školství* [online]. 2007-8 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://vysokeskoly.org/>.
- *Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích* [online]. Neuvedeno [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.jcu.cz/>.
- *Masarykova Univerzita* [online]. 1996-2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.muni.cz/>.
- *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. 2006 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/>.
- *Ostravská Univerzita v Ostravě* [online]. 2006-2010 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.osu.cz/>.
- *PdF* [online]. 2004 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.uhk.cz/pdf/>.

- *Pedagogická fakulta* [online]. Neuvedeno [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.upol.cz/fakulty/pdf>.
- *Pedagogická fakulta Masarykovy Univerzity* [online]. 2009-2010 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.ped.muni.cz/>.
- *Pedagogická fakulta OU* [online]. 2006-2010 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://pdf.osu.cz/>.
- *Pedagogická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích* [online]. Neuvedeno [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.pf.jcu.cz/>.
- *Pedagogická fakulta, Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem* [online]. 2010 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://pf.ujep.cz/>.
- *Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova v Praze* [online]. 2010 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.pedf.cuni.cz/>.
- *Slovník cizích slov* [online]. Neuvedeno [cit. 2009-11-22]. Dostupné z WWW: <http://www.slovnik-cizich-slov.cz/>.
- *Technická Univerzita v Liberci* [online]. 2007 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.tul.cz/>.
- *Univerzita Hradec Králové* [online]. 2004 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.uhk.cz/>.
- *Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem* [online]. 2008 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://ujep.cz/>.
- *Univerzita Karlova v Praze* [online]. 1348 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.cuni.cz/>.
- *Univerzita Palackého v Olomouci* [online]. Neuvedeno [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.upol.cz/>.

- *Západočeská Univerzita v Plzni* [online]. 2009 [cit. 2010-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.zcu.cz/>.

Elektronické články

- EACEA, EURYDICE. *Organizace vzdělávací soustavy České Republiky 2008/9*. [online]. 2009 [cit. 2009-10-23]. Dostupný z WWW: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf>

- HAUSENBLAS, Ondřej. *Kolik máme lidského kapitálu?*. Britské listy [online]. 1998 [cit. 1998-08-12].
  Dostupný z WWW: <http://www.blisty.cz/files/isarc/9808/19980812c.html>.

- Institut pro analýzy vysokého školství. *Financování vysokých škol v roce 2008*. [online]. 2009 [cit. 2009-09-30], s. 1-11. Dostupný z WWW: <http://www.vysokeskoly.org/index_soubory/financovani_2008.pdf>

- Institut pro analýzy vysokého školství. *Pohled IAVŠ na Bílou knihu terciálního vzdělávání*. [online]. 2009 [cit. 2009-09-30], s. 1-13. Dostupný z WWW: <http://www.vysokeskoly.org/index_soubory/koment_BK_IAVS_final.pdf>.

- SOUKUP, Alexandr. *Informační systém výzkumu a vývoje* [online]. 2007. 2007 [cit. 2009-02-22].
  Dostupný z WWW: <http://aplikace.isvav.cvut.cz/resultDetail.do?rowId=RIV/60460709:41110/07:22537!RIV08-MSM-41110___>.

- SPENCE, Michael. *Job Market Signaling*. The Quarterly Journal of Economics [online]. 1973, vol. 87, is. 3 [cit. 2009-09-06], s. 356-374. © The MIT Press © 2002 JSTOR.
  Dostupný z WWW: <http://veja.abril.com.br/gustavo_ioschpe/arquivos_130208/spence73_jobmarketsignalling.pdf>.

- VACEK, Jiří, et al. *SPOLEČNOST, VĚDA A TECHNOLOGIE*. ZČU [online]. 1998 [cit. 2010-01-19]. Dostupný z WWW: <http://www.kip.zcu.cz/kursy/svt/svt_www/2_soubory/2_7.html>.

- VALENČÍK, Radim. *Ekonomie produktivní spotřeby.* Vysoká škola finanční a správní o.p.s. [online]. 2003 [cit. 2009-09-09], s. 1-33. Dostupný z WWW: <www.vsfs.cz/teoreticky_seminar/ek_produkt_spotr.doc>

Ostatní

Vysokoškolská kvalifikační práce

- PAZDERKOVÁ, Kamila. *Projekt financování vysokoškolského studia.* Ústí nad Labem, Universita J. E. Purkyně, Fakulta sociálně ekonomická, Katedra ekonomiky podniku, 2003. 71s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Anděl, CSc.

Výzkumné zprávy

- Education at a Glance, OECD Indicators 1997, Paris

Oficiální dokumenty

- Česko. *Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. : LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD* [online]. 1995 , 2009 [cit. 2009-10-27]. Dostupný z WWW: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>.

- Česko. *Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách : - text se zapracovanými novelami* [online]. 2009 , 14.1.2009 [cit. 2009-02-25]. Dostupný z WWW: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/uplne-zneni-zakona-c-111-1998-sb-o-vysokych-skolach-text-se-zapracovanymi-novelami>.

- MŠMT ČR. *Bílá kniha terciárního vzdělávání* [online]. 2009 [cit. 2009-03-18]. Dostupný z WWW: <http://www.msmt.cz/uploads/bila_kniha/schvalena_bktv/BKTV_finalni_verze.pdf>.

- MŠMT. *Rozpis rozpočtu vysokých škol s výjimkou programů reprodukce majetku a prostředků určených na programy spolufinancované s EU* [online]. www.msmt.cz, 25.1.2008 [cit. 2010-03-28]. Dostupný z WWW: http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/rozpis-rozpoctu-vysokych-skol-s-vyjimkou-programu-reprodukce-majetku-a-prostredku-urcenych-na-programy-spolufinancovane-s-eu-1.

- MŠMT. *Záznam z jednání Reprezentativní komise pro rozpis rozpočtu veřejných vysokých škol, konaného dne 6. května 2009* [online]. ALMA MATER – Zpravodaj RADY VYSOKÝCH ŠKOL, 6.5.2009 [cit. 2010-04-02]. Dostupný z WWW: <http://www.radavs.cz/prilohy/2s6ZaznamRK060509schvaleny.doc>.

- ŠŤASTNÁ, Věra, POSPÍŠILOVÁ, Lenka. *Národní zpráva Boloňského procesu.* MŠMT [online]. 2008 [cit. 2009-10-27]. Dostupný z WWW: <http://www.bologna.msmt.cz/files/narodni-zprava-09-cr.pdf>.

11. Přílohy

Příloha č. 1 – Seznam použitých zkratek

BKTV	Bílá kniha terciárního vzdělávání
CBA	analýza nákladů a výnosů (resp. nákladů a užitku)
CEA	analýza efektivnosti nákladů
CMA	analýza minimalizace nákladů
CUA	analýza užitečnosti nákladů
CV	curriculum vitae
ČR	Česká Republika
EU	Evropská unie
FP TUL	Fakulta pedagogická Technická univerzita v Liberci
FPD OU	Fakulta pedagogická Ostravská univerzita v Ostravě
FPE ZČU	Fakulta pedagogická Západočeská univerzita v Plzni
HV	Hospodářský výsledek
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
PdF UHK	Pedagogická fakulta Univerzita Hradec Králové
PdF UP	Pedagogická fakulta Univerzita Palackého v Olomouci
PedF MU	Pedagogická fakulta Masarykova univerzita v Brně
PedF UK	Pedagogická fakulta Univerzita Karlova v Praze
PF JU	Pedagogická fakulta Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
PF UJEP	Pedagogická fakulta Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem
SR	státní rozpočet
VŠ	Vysoká škola
VVŠ	Veřejná vysoká škola

Příloha č. 2 – Vzdělávací soustava ČR

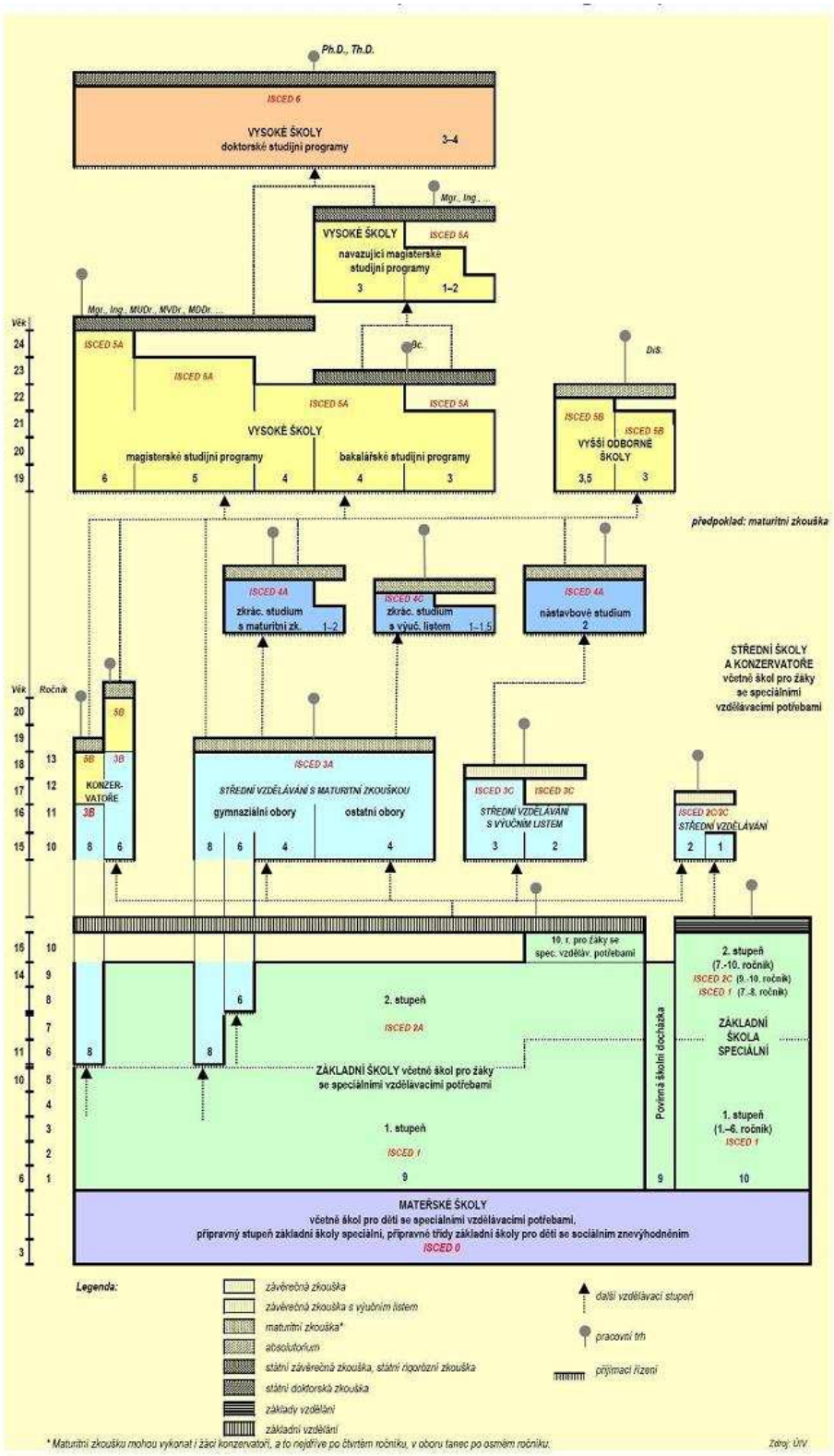

Obrázek 9 - Vzdělávací soustava ČR

Příloha č. 3 – Vývoj výdajů, počtu studentů a výdajů na studenta v období 1995 a 2004

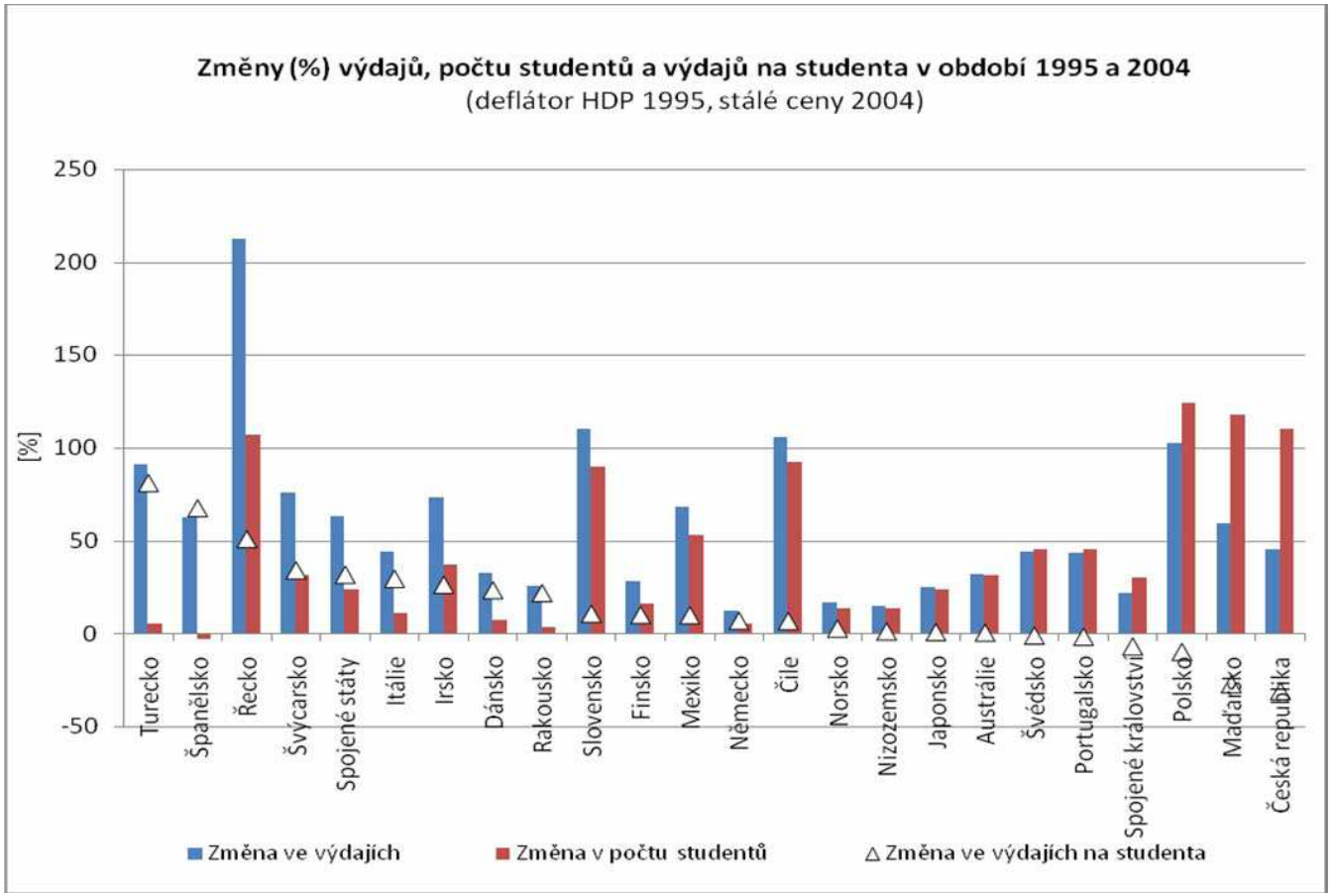

Obrázek 10 - Změny ve výdajích na vzdělávání, počtu studentů a výdajích na jednoho studenta v období 1995 a 2004

Příloha č. 4 – SWOT analýza českého terciárního vzdělávání (BKTV)

SILNÉ STRÁNKY

- Pokračující propojování vzdělávací a výzkumné a vývojové činnosti.
- Rozvíjející se spolupráce vzdělávacích institucí s aplikační sférou.
- Standardizovaný akreditační proces.
- Postupné zavádění principů tzv. Boloňského procesu (dále jen „boloňský proces).
- Přehledný systém normativního financování.
- Zapojení reprezentace vysokých škol do rozhodování o zásadních otázkách rozvoje vysokých škol a do legislativního procesu.
- Příznivé pokrytí České republiky institucemi terciárního vzdělávání.
- Vysoká společenská prestiž akademických pracovníků.
- Vysoká ekonomická návratnost vysokoškolského vzdělání.
- Velký význam přikládaný vysokoškolskému vzdělání pro životní úspěch.
- Aktivní role vysokých škol v péči o kulturní dědictví a jeho rozvoj.

SLABÉ STRÁNKY

- Výrazné podfinancování a minimální garance objemu finančních prostředků poskytovaných státem.
- Nízký podíl dospělé populace s vysokoškolským vzděláním s velkými rozdíly mezi věkovými skupinami.
- Nízký podíl absolventů kratších studijních programů vstupujících na trh práce.
- Vysoká míra neukončování studia, zejména na technických vysokých školách.
- Špatná provázanost a nízká prostupnost mezi jednotlivými stupni vysokoškolského vzdělávání na různých vysokých školách a mezi vyššími odbornými školami a vysokými školami.
- Nesoulad mezi volbou uchazečů o studium a poptávkou po absolventech na trhu práce.
- Přílišná závislost veřejných vysokých škol na veřejných zdrojích.
- Těžkopádný a neefektivní systém řízení s nevyváženými pravomocemi a odpovědnostmi a nevyhovující legislativa postihující všechny části terciárního vzdělávání.
- Nízká ekonomická zainteresovanost vysokých škol na kvalitě poskytovaného vzdělávání a dlouhodobé úspěšnosti absolventů a absence cenových signálů v systému.
- Absence standardizovaného informačního systému o vysokých školách a o hodnocení vysokých škol.
- Někdy jen formální restrukturalizace studia v souladu s boloňským procesem.
- Nevytvoření pravidel segmentu pro profesně orientované bakalářské studium.
- Velké nerovnosti v šancích na dosažení vysokoškolského vzdělání a.překážky na vstupu do terciárního vzdělávání, které představuje selektivní systém vzdělávání na nižších úrovních.
- Málo transparentní investiční politika málo odolná politickým a lobbyistickým tlakům.
- Malá angažovanost soukromých finančních subjektů na investičních projektech.

PŘÍLEŽITOSTI

- Shoda hlavních aktérů a politické reprezentace, že systém terciárního vzdělávání vyžaduje reformu.
- Posílení autonomie vysokých škol v jejich rozhodování, a to zejména ve finanční oblasti.
- Zvětšení institucionální diverzifikace a uspokojení různorodé poptávky po vysokoškolském vzdělání.
- Snížení nerovností v přístupu k vysokoškolskému vzdělání a větší příliv talentů do systému terciárního vzdělávání.
- Možnost transformace některých vyšších odborných škol do systému vysokoškolského vzdělávání.
- Zavedení krátkých, prakticky orientovaných studijních programů.
- Efektivnější alokace prostředků s ohledem na typ poskytovaných služeb.
- Výrazné zvýšení počtu absolventů v profesně orientovaných studijních programech.
- Větší počet studentů vyššího věku a jim přizpůsobená výuka.
- Větší příliv soukromých zdrojů jak ze spoluúčasti studentů, tak od firem.
- Zvýšení mezinárodního prvku (studentů, učitelů).
- Silná angažovanost institucí terciárního vzdělávání v oblasti dalšího vzdělávání.
- Možnosti těsnějšího propojení kvalitního výzkumu a vývoje s terciárním vzděláváním.
- Vytváření součástí univerzit orientovaných na mezinárodně excelentní výzkum.
- Vytváření součástí univerzit orientovaných na spolupráci s aplikační sférou ve vzdělávání i vývoji.

HROZBY

- Nedostatek veřejných prostředků jako důsledek fiskálních omezení a jiných politických priorit.
- Partikulární zájmy hlavních aktérů převládnou nad snahou uskutečnit hlubokou reformu systému terciárního vzdělávání a vyššího odborného vzdělávání.
- Absence finančních prostředků na založení průběžně financovaného systému půjček a odloženého školného.
- Neochota podstatné části vysokých škol akceptovat nutnost větší diverzifikace systému (pokračující přesvědčení, že všechny veřejné vysoké školy mohou mít charakter univerzit).
- Ztráta konkurenceschopnosti terciárního vzdělávání s dopady na konkurenceschopnost ekonomiky.
- Velká nerovnost v šancích na získání vysokoškolského vzdělání a nízká mobilita a s nimi spojená hrozba sociálního napětí.
- Přetrvávající institucionální rivalita mezi vysokými školami a Akademií věd ČR a nedostatečná ochota na obou stranách pokračovat v transformaci obou systémů, zejména v oblasti výzkumu a vývoje.
- Špatné využití prostředků v operačních programech pro posílení excelence výzkumu a vývoje na vysokých školách a pro rozvoj celého systému terciárního vzdělávání.
- Nedostatečná koordinace reforem v oblasti terciárního vzdělávání s reformami v oblasti základního a středního vzdělávání a v oblasti výzkumu, vývoje a inovací.
- Pokračující ztráty talentů.